

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK egyúttal: / egész évre -- 12 frt / félre -- 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre -- 8 frt / félre -- 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre -- 6 frt / félre -- 3 *

17. szám. — 1876. Budapest, április 23. XXIII. évfolyam.

BÁRÓ SINA SIMON.
1809—1876.

A FÉRFIUBAN, kinek arczképét lapunk mai számában másodszor veszik a „Vasárnapi Ujság” olvasói, egyik legnemesebb szívű magyar mágnás, s az európai pénzügyek egyik legnevezetesebb banküzletének tulajdonosa hunyt el. A pénzügyek emberei általánosan ismeretesek önzésükről s még Angliában, vagy Amerikában is ritkaság egy-egy Peabody, ki millióiból időként nagy összegeket von el a börze kockajátékától, hogy vele a társadalom sebeit gyógyítsa, jótékonyakat gyakoroljon, közművelődési és emberbaráti egyesületeket segélyezzen vagy alapítson, s ily czélú intézeteket teremtsen.

össze, melyeknek nagy része csak így mekkült meg az eldaraboltság vagy idegen kézre jutástól. Nincs a jelen században senki, a ki külföldi vásárlóktól akkora és oly értékes területeket mentett volna meg Magyarországot testéből, mint Sina Simon György, a jövevény fia. Midőn 71 éves korában meghalt (1785—1856) már csak Magyarországon valami háromszáz ezer holdnyi birtokot s összesen mintegy 80 milliónyi vagyont hagyott egyetlen fiára, Sina Simon Györgyre, kiből nem került áldatlan kezre e roppant gazdagság. Mig az apa csak egy vállalatnál (a buda-

pesti lánchíd építése) s a görög nemegyesültek iskoláinál néhány alapítvány tételével szerepel, mint hazafias vállalatok áldozatkész előmozdítója, vagy jótékony-ságok gyakorlója, s így inkább nagy vagyona, mint kiválóbb érdemei alapján nyerte hodosi és kizdai előnévvel a magyar báróságot: addig fia nevéhez oly adományok emléke fűződik, mely annak dicsőségét az ősi magyar főúri családokéval bátran versenyzővé teszi a közvélemény előtt. Roppant összegekre megy az, a mit közszélokra és magánjótékonyra áldozott. Félmilliót emlegetnek, a kik erre vo-

BÁRÓ SINA SIMON.

Az elhunyt b. Sina Simon a bankárok ezen nemes osztályához tartozott, s a kit jótéteményeiért, nagylelkű áldozataiért méltóbb gyász illetne: mai napság Európában is kevés ember van, Magyarországon pedig senki sincs. Ez elismerés egyhangú és általános. Jótékonyágát közügyek és magánemberek, gyakorlati irányu egyletek nyg, mint tudomány és művészet, egyház és iskola, kérve vagy kéretlenül, de mind tapasztalták. Füle mindig nyitva volt a kérő szóra, s jót tenni mindig sokkal hajlandóbb volt, mint elutasítani. Jótéteményeinek talán legnagyobb része Magyarországra esik; ez országra, mely jótéteményei elfogadásán kívül bizony kevés méltánlylattal volt iránta életében. A magyar főúri körökben, mintha csak áldozatkészégi és jótékonyági erényének ragályától félték volna, mindig valami idegenség mutatkozott iránta, s nem csekély része lehetett e magatartásnak abban, hogy a b. Sina család nem lett egészen tősgyökeres magyar családdá.

A Sina család különben csak a múlt században telepedett le Magyarországon s fiága csak három nemzedéken át volt életben. A most elhunytak nagyatya: Sina Simon György, egy rendkívül gazdag törökországi bankár, költözött először Magyarországra. Ennek fia, Sina György Simon tette a családot valódi nagybirtokossá s ugyanő emelte első rangu tekintélyre az európai piacon is a Sina nevet. Vagyoni tönkretűnés, vagy más okok miatt eladóvá lett szép és gazdag uradalomát vásárolt

Édeskuty L.

magyar királyi udvari ásványvíz-szállító
Budapesten, Erzsébet-tér 1. szám.

Természetes ásványvizek és forrástermények telepe.
Ezen régi céleg, valamint az orvos urak, egy a cz. közönség bizalmát bírván, gyors fogyasztásnak örvend, minek folytán azon helyzetben van, mindenkor friss töltést vizekkel szolgálhat.
Az ásványvizek valódisága és frissége tekintetében, a készletek a városi főorvos ellenőrzése alá vannak helyezve. 1906—7
Árjegyzékek kívánatra, ingyen szolgáltatnak ki.
A közel fekvő kellemes sétány és üzletben tett készület nagy alkalmat nyújtand az ásványvíz gyógyhasználatára, meglehetősen, hogy az eddigi lehetőséget teljessé meggyőzőbbítom.
Marienbadi-, seltzeri-, koritnicai- és budai keserű-víz pohárszáma is szolgáltatnak ki.

Tavaszi idényre

legújabb selyem- és divat-kelmék, francia Modelle ruhák és felöltők nagy választékban és olcsó árak mellett,
ÁTS ÉS TÁRSAI
női divat és kész ruhák raktárunkban.
Budapest, szervita-tér 6. sz.

Diszes
husvétü ajándékokat
kivétel nélkül új minőségben ajánlanak
Rothauser Testvérek
Budapesten, királyi-utca 1-ső szám.
Fiók: hatvani-utca 16.
Öntöző üvegcsék, a legfinomabb illatszerrel 20, 50 kr., 1—2 frt.
Rózsa-csokrok 50 kr., francia gummy-ebeckek és paripák, illatszerrel 20, 50, 75 kr.—2 frt.
Fecskendő-gyűrűk 20 kr., ugyazintén egyéb legújabb öntöző-eszközök.
Írásbeli megrendelések pontosan teljesítettek.
1883

PLACHY és KALLINA
BUDAPEST,
koronaherczeg-(uri-) utca 14. s zám
ajánlják dísan rendezett
rőfös női divat- és kész fehérnemű-kereskedésüket,
ellátva
minden idényre a legújabb bel- és külföldi kelmékkel,
ugyszinte
minden e szakmához tartozó árukkal,
a legolcsóbbaktól a legfinomabbig,
a lehető legjutányosabbra szabott árakon.
Ruhákat a legújabb divat szerint készítettünk.
Bármely szakmába vágó vidéki megrendeléseket a legnagyobb figyelem mellett készséggel teljesítünk s kívánatra kelme-mintáinkat szívesen küldjük.

Erzsébet sósfürdő

Budán

legjobb sikerrel használható: általános és altesti vérbőségénél (fejtájás, fulgadás, szédülés, ájulás, szívdobogás, mellszorulás) a tápcsó-, főleg a vastag belek idült hurutos bántalmáinál, szokványos, makacs székzszorulásnál, különféle máj- és epebetegségeknél, lepláganatnál, aranyérmél és rásztkóránál, zirkóránál (tulságos hízá); női betegségeknél: idült méh- és petefészekbőlnél és utóbajainál, méh- és méhnyakcsatorna-hurutnál, méh- és petefészek túltengésnél (Hypertrophia); méhszájkiirágódásoknál és fekélyedéseknél; méh-előre és hátraduléseknél és hajlásoknál, valamint az említett bántalmak által okozott fehérfolyásnál, hószárendelenségéknél és nyalgofokú ivarvérséknél; méhkóránál stb.

Megnyitása májushó 1-én.

Ásványvíz-szállítás 25 üveg palackozott tartalmazó ládákhban történik.
Raktárak minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben „Erzsébet forrás” név alatt.
Kényelmes lakásokról és jó konyháról az igazgatóság kiválólag gondoskodik.
A közlekedés Budapestről a József-téren felállított reggeli 5-től fogva félóránkénti közlekedő kényelmes társas-kocsikkal történik.
Megrendelések szobákra és ásványvízre czimezendők: Schwarz F. B. Budapest, nádor-utca 9. sz. 1886
Az Erzsébet-sósfürdő igazgatósága.

Kerttulajdonosoknak és kertészeknek.

Egy újonnan feltalált cserépkészítő-gép, melylyel tehéntrágyából virágcserepeket lehet készíteni, kapható
Renelt W. Ocker és társa
mag- és virágkereskedésben Budapesten,
Deák Ferenc-utca, „Angol királynő” szálloda.
Egy drb ára készítői utasítással együtt 3 frt. 1877

Valódi lyoni selyem-szövetek,
divatos női 1801—3
ruhakelmék, kész ruhák és felöltők
legújabb divat szerint és tökéletes választékban
KELLER és ZSITVAY
női divat-kereskedésükben
Budapesten, Szerviták épületében.

Fekete Bernát
Magyarország első rendü műkereskedése és
olajszínyomatú képek
raktára
ajánl beszerzés végett, aczélmetsvényeket, fényképeket, szobrokat, továbbá Európa leghíresebb festőinek eredetijei után
olajszínyomatú képeket
fényes arany barokk-keretben foglalva és díszesen kiállítva, igen jutányos árakon és
havi részletfizetésekre.
Rendelvények hozzájárul czimezve, vagy pedig utazó úgyneveim által kéretnek tételteni.
Fekete Bernát
könyv- és műkereskedése,
1358
Budapesten Dorottya-utca 3. sz.

Lovagló-eszközök

Angol nyergek dísznöbörből, 15 frtól kezdve 40 frtig.
Högy-, fu- és pony-nyergek, Angol kantárook, egyes szárral 2 frt 65 król 3 frt 50 frtig, kottisszárral 5 frtől 10 frtig.
Kengyelvasziljak párja 2 frt 50 kr, egyes 3 frt 50 kr.
Ugró-sziljak frt 2—4,70 — Finom terhezők és kúttel-terhezők frt 2,30—3,50. Nyeregkakarók (szasztók) darabja 3—5 frtig. Nyerges-zablák frt 1,50—4,75. Feszítő-zablák frt 1,15—3. Négykerék zablák frt 1,70—2,25. Trenálák 50 król 1 frtig. Állkapcsolások 75 kr. Lovagló-sarkantyúk, szabályszerűk 90 kr., felszatók frt 1,00—2 frtig, felszatók dk 1,00, sabok-géppel 2 frt. Lovagló-ostorok minden nemű 50 król 15 frtig, hajló-ostorok 55 król 12 frtig, agrárszó-ostorok frt 2,70—4,5 frtig, lómeztékek 90 król 3 frtig. — A sport harátjai, és szak-értők különös figyelmébe ajánljuk az újonnan feltalált
angol nyerget önműködő terhelő gépezettel,
mely oly leleményes módon van a nyeregre alkalmasra, hogy nem csak a nyergetést magát eddig el nem ért módon könnyíti, hanem a nyerges alre lovaglás közben is leleményes teszi a terhelő megmozdítását, mely rendszeresen engedni szokott. Ily újszerű nyergek 25 frtől kezdve 60 frtig kaphatók.
Uj petroleum világító-lámpa, óvó ráccsal, mely a legnagyobb szélben sem alólik, féldísz esetében pedig magától alszik el, s ennélfogva mint igen tökéletes tücsmentes lámpa-lámpás ajánlható, darabja frt 2,55.

KERTÉSZ és EISERT

Budapest, Dorottya-utca 2. Írásbeli megbízások gyorsan teljesítettek. Árjegyzék bérmentve.

Martiny F.H.

Budapest, IV. váci-utca 17. 1927
Ajánlja a t. cz. uraságoknak jól felszerelt raktárát saját készítményü
TÁJT-
dohány- s szivarpipáit, valamint baadeni s török meggy-fa csibukszárait a legolcsóbb árak mellett.
Szó- vagy levelebeli megrendelések bármily címer, monogram vagy más felvényekkel az elismert jó készítői modorban eszközöztetnek. Kívánatra árjegyzékek franco szállítatnak.

Deszka, lécz, zsindey, fenyőfák

stb. effélékből álló nagy raktár
rendkívül olcsó szabott árakon
eladatik 1832

Löwy Dávid épületfa-kereskedőnél Újpesten.

Olcóbb mint bárhol!

SCHULHOF ADOLF
Budapest, ország-ut, Károlykaszárnya 24. szám alatt.
nagysszerű
cipő-gyári raktárában.
Eladás nagyban és kicsinyben.
Nők számára.
Comodezipők, finom bőr v. eberlasting 1 frt 20 kr.
Comodezipők, legfin eberlasting vagy bőrből, sarkkal és magas elegáns csokorral 2 frt — kr.
Eberlasting ezüges topánok 6" magas szár, és lakorral, legfinomabb faj 3 frt 80 kr.
Finom bőr ezüges topánok 6" magas szárral és erős dupla talppal 4 frt — kr.
Uruk számára.
Comodezipők, finom bőr vagy kelméből 1 frt 30 kr.
Zetgebőr topánok, lakorral, legfinomabb faj 3 frt 50 kr.
Borjubőr (vixos) vagy sárgibőr topánok, erős dupla talppal legtartósabb 5 frt — kr.
Legfinomabb keszűbőr topánok 3 frt 50 kr.
Továbbá mindennemű lábbelik, leányok, fiúk és gyermekek számára legnagyobb választékban 1 frt 50 król—3 frtig.
Vidéki megrendelések az ár beklüldése vagy utánytel mellett pontosan és gyorsan eszközöltetnek. Nem használható lábbelik mindenkor becsérletetnek. 1878—9
Az árak tartósságáért jótállás biztosítatik.

natkozólag adatokat próbáltak gyűjtögetni, de ha az adományok pénztáránál rendszeresen a kiadás címével könyveltettek: valószínűleg nagyobb lenne a főösszeg. Szegény ember, szegény család, szegény tanuló, szegény tisztviselő, szegény egyház, szegény iskola bátran fordult hozzá; özvegyek és árvák, gazdasági, nevelési, tudományos és irodalmi közzétételre biztosan számíthatnak támogatására. Üres telket kértek piacra a gyengéd fogással pénzt ígértek érte; ő átadta ingyen; elhagyott gazdasági épületet iskolának, vagy paplaknak: átengedte még pénzt is adott az átalakításra.

Csak nagyobb áldozatait említve is, vagyonához méltó összeget számíthatunk fel. A magyar tud. akadémiánál nyolcvanezer forintot alapítványt tett; az országos gazdasági egyesületnél pedig tízezer frtot, s midőn atyja halála után az egész örökséget átvette, 1857 elején, mindjárt első lépésre harmincezer frtot utalványozott, melyben a magyar fővárosnak csaknem minden közintézete részesült, a múzeum, a nemzeti színház nyugdíjintézete, a gazdasági egyesület. Körülbelül ily nagyságu összegeket áldozott közép- és jótékony adományokra azután is minden esztendőben. Midőn dr. Entz Ferenc kértzetes iskoláját megnyitotta, b. Sina azonnal öt fnt küldött oda, kiket saját költségén neveltetett; Gödöllőn egy egész csarnokot állított fel hazai festők műveiből; a gazdák számára versenydíjakat tűzött ki, hogy a földművelés, állattenyésztés terén az ősi szokások szerint tespedő népünk egy kis élénkségre gerjedjen s az újabb kísérletekre biztassék. A hol megfordult, mindenütt dícséret és hála maradt nyomában, mert távozásakor százakat, sőt ezereket szokott hátrahagyni a szegények javára. E jótékony szellem lelkesíti nejét is, kinek adományait csak férje nagyobb áldozatai s a női szerénység, mely még férjét is meghaladta, borították homályba.

Ilyen embernek jó szívét környezetnek is éreznie kellett. Midőn a dúsgazdag örökséget átvette: egyik első tette is az volt, hogy minden gazdatisztje, sőt az összes cseledeleményzet fizetését is azonnal tetemesen megjavította. Az ő birtokain voltak a legjobb fizetések s gazdatisztjei közé felvétetni valóságos szerencsének tekintett ifjú gazdák és szülőik által.

Különb. b. Sina nagy vagyonával arányban álló magas társadalmi állást foglalt el. A magyar főrendek és a bécsi birodalmi tanácsban az urak házában tagja, val. belső titkos tanácsos s a Lipóttrend nagykeresztje volt. Midőn a magyar tudományos akadémiánál nagy alapítványt tette, s a magyar irodalom érdekében más áldozatokat is hozott, (a „Budapesti Szemle“ 1857 táján egy ideig az ő támogatása mellett állott fenn; ugy szintén a „Gazdasági Lapok“ is,) az akadémia igazgató tanácsának tagjává választotta.

Midőn Görögország iránt is kiterjedő figyelme és bőkezűsége Athénben is, több százezerre menő összeggel tudományos akadémiát alapított s igazolta, hogy családja eredeti hazájának javát szíven viseli: a görög követséggel is megbízott a bécsi udvarnál.

A legutóbbi években előbb a Deákpárt, majd a szabadelvű párt tagjai közé sorakozott, s politikai célokért is szívesen és

bőkezűen áldozott. Széchenyi iratai megvételére, Deák emléksobrára, Toldy Ferencz siremlékére s minden ily célra a legelső adakozók közé szokott tartozni, s mégis mind ezt oly egyszerűen és igénytelenül, oly alkalmoszerűleg és minden feltűnési vágy nélkül gyakorolta, hogy áldozataiban nem felezhetti fel hivalkodást. Midőn arcképét és életrajzát Sározy Gyula „Az én albumom“ című könyvében, s a „Vasárnapi Ujság“ 1857-iki (nov. 29-iki 48. sz.) folyamában kiadta: összes életrajza csak jótéteményeinek nyilvánosságára jutott sorozatból állott.

Mai nap is csak keveset tudnak róla ezen kívül, s mindössze annyit jegyezhetünk fel, hogy 1809. auguszt. 15-én született, Ghika Anasztázia hercegnővel élt házasságban s négy leánya maradt e házasságból, miután egy György nevű fia még kis korában elhunyt. Leányai közül Anasztáziát gróf Wimpffén, Irenét Ypsilanti, Helenát Maurocordato Iphideniát és Decastris hercegek vették nőül, s az özvegy és négy leánya öröklő a nagy Sina-javakat. A banküzet fel fog oszlattatni, s így a Sina-család fiága kihaltával, e jótétemények által koszoruzott név az európai pénzpiacra is töröltetni fog.

B. Sina halálát közvetlenül mellhátyalob okozta, ámbar már a múlt nyár óta folyvást betegeskedett s nem bírt teljesen felüldülni. Még halála előtti harmad nap is ringó karszékeben ült s teljes érdeklődéssel hallgatta a felolvasott lapok tudósításait. Leginkább érdeklődött a Bécsben folyt alkudozások iránt. Csak halála előtti napon fogták el oly erős lázrohamok, melyek a halált előidézték. Ápril 15-én, nagyszombaton hunyt el s hála és áldás kísérte a Bécs mellett fekvő rapoltenkerchényi családi sírboltba. —r—s.—

Kereszt a sziklauton.

(Képpel.)

Kecskéit elszéledni hagyta
A kő-behintett, moh-lepelt
Sziklás ösvényen a hegyaljba,
A zúgó fenyves közepett;
S maga a szoros úton által
Elindult súlyos bánatával.

Kedvese volt, de megesalá az,
Ma mással lép oltár elé.
— Térde ing, tikkait nyelve száraz,
Szívét kétség, kin tépdélé.
Lábát kő, arczát tüske vérzi —
De ő nem tudja, ő nem érzi.

S keresztet ér; — egy fordulóra,
Hol ásitva tátong a mély,
Két fából durván összeróva
Áll az, egy örvény szélímél.
Hová csak intő jelnek tették...
Nines rajta írás, ninesen szent kép.

S a lány lerogy a durva kőre
Az összerótt kereszt alatt.
Gyöngye vállával hozzá dölve
Féltudatlan ott marad.
Sebes patak zúg a hegyaljba —
De mormolását alig hallja.

Előbb egy esábitá, ugy hívta,
Az örvény mélye... Mégse, nem!
Nehéz tusáját már megvirta:
Sebét viselni csöndesen...
Kereszt alatt pihenni jó,
A hit olyan vigasztaló!

Szász Károly.

A CSUDÁLATOS TÖRTÉNET.

(Nagymama meséje.)

Irta **Baksay Sándor.**

XV.

Október 30-ka reggelén négy kocsi állott a somosi parókia udvarán. Három üres, melyre az előjárók rakosgatták a málna-ládákat és bútorokat, a negyedik ellátva alkalmas szénáulésekkel. Péterke és Bénike hajnal óta ott ülnek — és rikkatják egymást azon fontos kérdés miatt, hogy ki fog a kocsi mellett ülni.

Akhábné költözöködik. Még egy fél órai ideje van az indulás előtt. Igaz, hogy rövidre is szabhatná, de huzza-halasztja a dolgot. Lehetetlennek tartja, hogy neki el kelljen hagynia azt a hajlékot. Ezt a félórát arra használja, hogy jár-kel konyhába, kamarába, méhesbe. Azt mondja szétnéz, hogy valamit itt ne feledjen, pedig csak az ajtókat ölelgeti sorra. Nem hazudik a dal, mikor azt mondja: „Megöleled kapum fáját.“ Jól esik azt ölelgetni, mikor költözöködik az ember.

Róza az utójára maradt ágyneműeket varrogatta lepedőkbe. Az a varrás sem száraz egészen.

Gedeon az udvaron kalapácsol, egy ládát szegezgetve nagy gonddal. Neki is úgy tetszik, mintha koporsót szegezne le. Különb. munkához van öltözve; semmi kabát, csak egy szál flanell ing takarja karjait.

Az udvaron egy sereg férfi, asszony, gyereknépség vár a búcsu pillanatára.

E közben begördül az udvarra egy hintó. Benne a „méltóságos“ ül, kit a somosdiak közlőre ismertek és messziről tisztelték.

A méltósággal szemben egy fekete szakálu, viaszképu fiatal ember, mellette egy hajdu. A bakon is egy hajdu, egy a kocsi mellett is. A méltóságos nagy erővel jön, és a nép aggódni kezd. Nincs ma gyertyaszentelő; miért fordult meg a medve barlangjában?

Gedeon nem ismerte a grófot, sem azt a viaszképu urat, a ki vele szemközt ül.

Segített rajta Bénike, a ki a mint megpillantotta a vendégeket, hirtelen megkötötte a békét Péterkével és szaladt a hintóhoz, ugrott föl és elkezdte szölongatni „Áron bácsit“.

Áron bácsinak nem jött szó a nyelvére, csak nézett maga elé bután.

A gróf a kocsiából magához intette Gedeont. Néhány szóban megnevezte magát, és jelezte jövetele célját.

Gedeon azonnal sietett a biróhoz. Jöj-jön esküdtjeivel, ki kell tisztítani a kutat, mert az anyakönyv ott van.

A biró könnyedén vette a dolgot. Hát iszen jó helyen van, onnan el nem lopja senki. Majd ráérünk még. Neki ma computusra kell menni. Holnap is nap lesz.

Oh az a „holnap is nap lesz!“ Hát miért adta akkor a szent isten a „mát“, ha a holnapra támaszkodunk.

Gedeon megértette a biróval, hogy ezuttal tanácsosabb lesz a ma mellett maradni, mert Tázlári Dávid gróf kívánja.

Már ez más.

A biró megjelent a gróf előtt; tisztelttel, levett kalappal és hóna alá fogott pálcával értette meg tőle jövetelének cél-

ját és végét, mely szerint a kutat ki kell tisztítani, mivel az anyakönyv a kutban van.

Akkor kivette fejéből a görbe fésűt, megvonta vele homloktól tarkóig a haját, és újra visszahelyezte koponyájára. Ez egy néma felelet volt, és azt jelentette, hogy nehéz dolog lesz az.

Azután gondolt hozzá egyet.

„Nem lehet méltóságos uram, hogy az a könyv a kutban volna. A papiros nem ül el a vízben. Régen ráakadtunk volna.“

E közben Akhábné is előjött; alázatosan üdvözölte a grófot, mit ez kegyesen viszonzott. Róza fejét is megsimogatta, a mint ez kezét csókolt neki.

„Micsoda?“ — szölt azután a biróhoz. „A papiros nem ül el a vízben? Igaz biz az. Mit szöl ön erre Reményfi Arthur és Aladár gróf?“ kérdé Árontól.

A kérdett felelet nélkül nézett maga elé. „Hallja ön, mit szöl erre?“ ismétlé a gróf.

„Két cserépszindely és két vaslemez közé lánczozal kötve tetetett a kutba,“ — hörgé gyötrelmesen.

„Vettetett?“ kérdé Akhábné ámulva.

„Ki által tetetett?“

Áron nem felelt.

„Hallja ön a kérdést?“ — szölt neki a gróf. „Feleljen, ki által tetetett?“

„Én általam,“ nyöszörgé.

„Fiam, fiam! miért bántál így mivellünk?“ kérdé Akhábné, megragadva a gonosztevő kezét, melyet az nem bírt visszavonni.

„Nos biró, — mondá a gróf — azt a könyvet elő kell teremteni.“

A biró megint kiemelte a fésűt, megvonta a haját, s visszatette helyére.

Ez azt jelentette: „Elő ám, de hogyan?“

„Ki kell tisztítani a kutat,“ felelt a gróf a fésű kérdésére.

A fésű megint előjött a haj közül: „Ki ám, de ki megy le?“

A gróf ezt a kérdést is elérte. Leszállt a hintóból és a kuthoz lépett. Hagyhatta már Áront. Nem szökik az el, ugy meg vannak törve a térdei. A népek csak messziről csudálták, mint a siralombházi rabot.

A gróf a kutba tekintett, s megértette a biró aggodalmát.

A kut hét-nyolc öl mélységű lehetett, azonkívül régi és roskatag. Téglakoszorú sok helyütt hézagosa, a mint a hitványabb téglák helyely-közül kikapottak és kihullottak. Fala közép tájon ki volt düledve és évek óta szakadni készült.

„Nem gyerek-játék!“ — mondá, — „de csak van egy bátor ember a faluban. Egy fias tehenet kap, a ki vállalkozik.“

A bátor emberek mind eloldalogtak a fias tehéntől.

„Senki sem akar? Akkor újra fogjátok ásni az egész kuthödröt. Biró! minden háztól egy embert rendelj ide azonnal.“

„Méltóságos uram!“ jajdult fel a biró, — „ez egy egész heti munka lesz az egész falunak. Ilyen nagy munkaidőben.“

„Munkaidő. Mindszentnapkor? Ördög teremtetté! Nem hallottad mit mondtam? Vesd le azt a szűrt. Kapát ide, ásót ide minden lélek! Három nap alatt meg kell lenni. Addigegy lépést sem megyek innen.“

A biró látta, hogy nincs szabadulás. Előrendeltette a Csepü Marczit.

„Marci bácsi! leszál kend ebbe a kutba és kiassa kend. Régen volt már tisztiva, egészen megromlott a vize. Szégyen

az az ekléziának, ha nincs jó viz a szent háznál.“

Marci bele tekintett a kutba és fázott tőle.

„Nem megyek én le biró uram, mert én öreg ember vagyok.“

„Fias tehenet kap kend a méltóságos urtól.“

„Nem megyek én a Dárius kinceseért sem, mert a nyakamba szakad és oda temet.“

„Egy esztendei porciójába betudjuk kendnek ezt a félnapot,“ biztatá a biró.

„Meg a gulyásság jövőre,“ toldá egy esküdt ember.

„Nem lehet biró uram! Inkább a vár-megyé tömlöczébe.“

„De lemegy kend, ha én paranesolom!“ rivalt rá a biró, megemelve pálcáját.

„Hát nem fogad kend szót a birónak?“

„Szót fogadok biró uram,“ mondá megszontyolodva, — „csak a boeskoromat vetem le.“

A vén lökött nagy ügygyel-bajjal leoldozta boeskoroszijait, levette boeskorát, és elszántan a kuthoz lépett.

Megfogta az ostorfát, felhagott a kut kámvájára. Ott sunyi tekintettel körülnézett, egyet lóditott magán, s mint a macska a kútkámván keresztül az ellenkező oldalra leugrott a földre, keresztül törte magát az ácsorgó tömegben, és kiszaladt a kapun.

Utána, utána! Kisbirák, legények, egész sereg gyerek utána.

Szegény öreg! nem bírta már ugy mint fiatalabb korában. Még a faluból sem bírt kiszaladni, már utolérték és vezették vissza.

Már távolról kezdett rimázkodni.

„Ne szentéziázzon ki gyügelmetek. — Tudom, azért akarnek engem kényszeríteni, hogy én ugy sem leszek kár, ha oda-veszek is, de nem vagyok én olyan bünös, hogy halált érdemeljek. Nem öltem én embert soha. A mit tettem, megszenvedtem én azért mind. Méltóságos kegyelmes uram! ne tegyenek engem Uriássá!“

Mikor a kútkámvához vezették, újra elbődült.

„Nem bánom, vessen bele, a kit rávisz a lelke; de magamtól nem megyek. Én nem adom az életemet egy hitványság könyvért. Menjen érte, a ki belevetette!“

Az előjárók összenéztek erre a szóra.

Azért is, mert az Uriás szó nagyon a lelkükre talált — paraszt ember még hisz az ilyen szónak —; de meg azért is, mert Marci egy olyan igazságot mondott, a mire még ő méltósága sem vethet semmit.

Semmit sem tudtak ugyan még abból, a mi Áron és a gróf között történt, de azért a gróf szokatlan megjelenéséből és Áron halálarczából bizást következtették, hogy a gyanu, mely eddig is súlyosan terhelte Áront, valóvá derült.

„Ugy van méltóságos uram!“ mondá a biró — „ez a szegény ember olyan igazságot mondott, hogy király ő felsége előtt is mernék állani érette.“

Hejh! a népeknek sem kellett több.

Igazság, igazság! üvöltött az egész tömeg. Menjen érte, a ki belevetette.

Megrohanták Áront a kocsin. Nem is a férfiak, hanem az asszonyok. Rettenetes az, mikor asszonysereg tart itéletet. Harabóné rohant rá először. Fel sem vette azt az ökölcspárá, a mit Áron a fejére irányzott.

„Gyere, kegyes fiam! tégy már valami jót te is! Szolgálj le az anyatej árát.“

Tépték, szaggatták, karmolták. Mire a kuthoz vitték, már akkor nem volt a fejében kalap, a lábán csizma, testén kabát és mellény.

Péterke üvöltött, Bénike ordított, Róza elfutott, Akhábné kezeit tördelte.

A nyavalyás pedig ott állott a kut mellett — fogta a sok asszony —; állott pörén, meztláb, hajadonfont. Jobbjában az aranyórája lánczostól, melyet sikerült neki megragadni, míg mellényét leszakasztották róla. Kétségbeesett tekintetét vetett a grófra.

„Igazság!“ volt rá a fagyos válasz. „A biró jól ítélte. Eh! ön bátor ember; megmutatja tegnap. Szálljon alá és mossa le szegyenét.“

„Nem mégy?“ kiáltott Harabóné. „Asszonyok! fogjátok meg, vessük bele a békát!“

E pillanatban oda furakodott Csepü Marci. Két asszonyt karon fogott és két-felé lóditott. Megkapta a szerencsétlennek az inge gallérját és megmentette a földtől.

„Fehérnépek menjetek innen. Mit akadtok ti a falu dögába! Hagyjátok az ifurat békén. Majd lemegyek én, ha már annyiba költ.“

Felugrott a kútkámvára — most már nem ugrotta át — megkapta az ostorfát és egy perc alatt lenn volt. Onnan kiáltott fel:

„Hanem a porciómba bele tudják gyügelmetek, és a gulyásságban meg ne esaljanak.“

„Meglesz“ ígéré a biró könnyült kebellet.

Az öreg lökött újra felhuzták, mert előbb a vizet kelle kimerni. Ezután újra leszállott egy kapával és merte a sarat.

Merte jó kedvvel a hogy látta, hogy nem szakad a nyakába. Még kötekedni is ráért onnan a mélységből Péterkével, hogy az a sok gyerekjáték a mit ő felfedez, mind az övé lesz ám.

„Hát ez mi lesz?“ búgott fel egyszer az öreg durva hangja. „Pénzes láda. Ezt én találtam ám. A mi benne van, annak egyharmada az enyim, egyharmada a királyé.“

A vödör egy négyszögletű fekete ládikát hozott fel. Csurgott róla az iszap.

„Ez az,“ suttogá rekedten és fogvaczogva Áron.

Munkába került mig kibonthatták. Leoldozták a keresztbe kötött vékony lánczot; akkor két felé vált a két egymásba illő vastepszi, és előtűnt a negyedrét kötésű anyakönyv a két cserépszindelyvel együtt.

„Ez az?“ kérdé a gróf Árontól.

„Igen.“

„Keresse ki Thámár Albert születését.“ Szó nélkül kikereste.

„Olvassa ön az adat keltét.“

„1799. Deczemb. 19.“

„Keresse most ki Talált Áront.“

„Olvassa.“

„Olvassa, vagy a markalis próbára térünk.“

„Méltóságod nem szegi meg szavát“ — mondá reszketve — „megígérte, hogy nem lesz bántásom.“

„Helyes. Tehát a megvetömlöcz kedvezőbb kilátást nyújt?“

A fenyegetés használt. Olvasta reszkető hangon.

„Anno 1801. die Juny 7-ma, a szent Pünköszt délyesti óráiban a temetőkerében járkálván feleségemmel, a sirok között az atyafiak kőkeresztjétől északi irányban két ölynyire egy kis, kéthetes füvecsemölcsöt találtunk; kit is, mivel a szent isten reánk bizta, a szent kereszttség által a keresztyén igaz orthodoxa Anyaszentegyházba felvé-

névnek dícsőségére. Amen. Amen. Andreas Achab. v. d. m.“

„Ezt az embert ölte ön meg? Ah! Kain! menjen a merre lát. Ne féljen, senki sem fogja bántani. Nem avatkozunk Isten büntető tanácsába.“

A nyomorult támolyogva indult.

„Még egy kevés ideig maradjon ez az

kező vallomást és végrendekezést tette: „Ő az 1801-dik esztendőben insurgensnek állván, mint strázsamester részt vett az insurgens mozgalmakban akkor is, mikor ez a sereg felmondván az engedelmességet, megyszerte rabolni és gyújtogatni kezdett. Ez alkalommal történt, hogy az ő vezetése alatt álló féktelen csapat a

KERESZT A SZIKLAUTON.

vén — Áronnak neveztem. Keresztszülék: infrascriptus Tiszteletes Ákháb Endre és fel. ns V. Mária asszony. A felséges Ur-isten vegye ezt a gyermeket a maga hűség gondviselésébe; nevelje szent Evangéliomának lelki tejével a maga igaz eszméiben és félelmében, nekünk örömlünk, Anyaszentegyházának ékességére, szent

ember“, — mondá Zsellér. „Régóta itt hever nálam egy nyomozó-levél, mely az ő eredetére világot vet.“

Előhozta a levelet és felolvasta:

„V. megye főszolgabirjától. Nemes Agyas Pál, S. megyéből származott urasági erdőkerülő, nőtlen n.-i lakos, halálos ágyában alólirott törv. biznyság előtt a követ-

környékbeli parasztokkal egyesülvén, néhány táborig mállás szekeret megtámasztott, s a fedezetül szolgáló néhány Czártriczky vasast puskatüzelés közben megfutamitván, a társzekereket elfoglalta és kirabolta. Egy szerencsétlen katonán is — a ki a társzekéren utazott, — egy golyó által megöletett, kisdédét még halva is karjai

között tartván. Ő megsajnálta a kisdédet és magához vette: de néhány óra múlva már a rendes katonaság által üzőbe vétetvén, kénytelen volt menekülni. Utja a somosi temető mellett vivén el, menekülése akadályát, a kisdédet az ottani kőkereszt tövébe helyezte le; ő maga pedig tovább futott, míg sikerült kiszökni megyéjéből, hova soha többé visszamenni nem mert. Később értesült róla, hogy a kisdédet a somosi lelkész megtalálta és felvette: de ő nem mert róla szólni senkinek, attól félve, hogy nyilatkozata folytán ő is elfogott társai sorsára jut, kiket a vármegye kivégeztetett. Most — nem sokára isten előtt megjelenendő — felfedezi a mit tud azok előtt, a kiket illet; és minthogy ő is — bár lelkiismerete és akaratára ellenére — okozója lett a gyermek árvaságának: ez okból — hogy istennél annál inkább könyörületet találjon, — kívánja bűnét jóvá tenni, a hogy lehet; annál fogva 500 vft. készpénzét 200 db. lázsiásban a gyermeknek hagyományozta, ha a gyermek él; ha pedig nem élne, legyen a pénz a S. megyei nemességi pénztáré.“

Mely vallomás következtében atyafiságosan megkerestetik S. vármegye, hogy a fentnevezett gyermeket kinyomozni, s személyazonossága bizonyítékai mellett öröksége felvételére utasítani, ellenkező esetben a szokott formák megtartásával a hagyományozott összegről rendelkezni méltóztassék.“

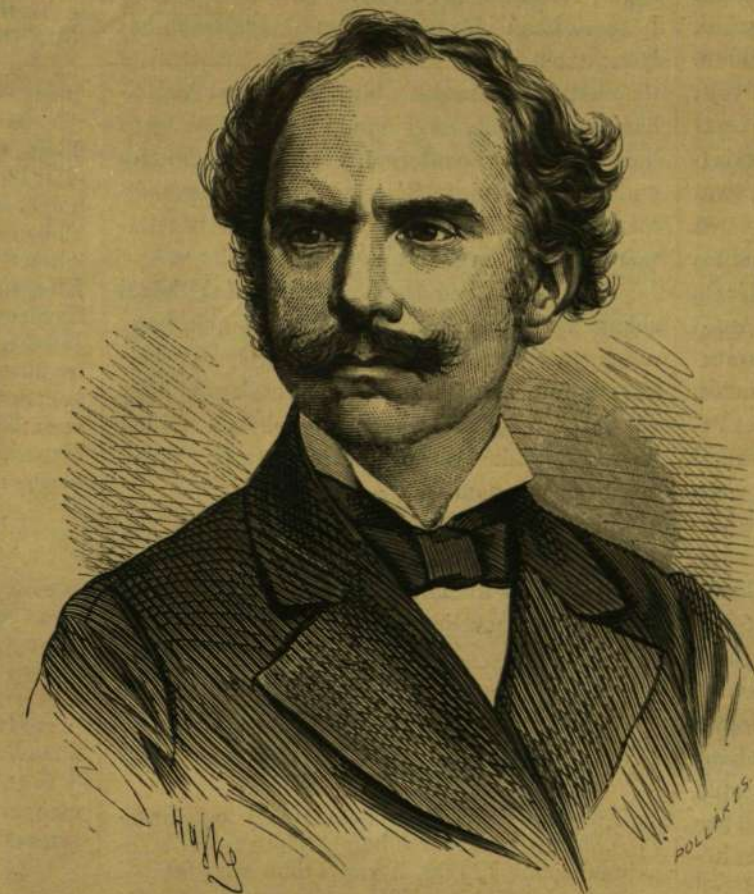
„No frater! a mit kerest megvan. Nem grófi eredet ugyan, de azért mégis

csak eredet; és még hozzá 500 ft. Nem tudom tőlem mikor örökölt volna ennyit.“

E szavakkal a gróf hintájába lépett és eltávozott. Áron ott hagyta az udvar közepén ellenségei között.

Ákhábnének ajkain volt a szó. Egy bátorító szó, mely ott függött, de nem birt elrepülni. Hátha egy nyájas szó, ennyi leczke után megváltoztatja ezt az önző, ezt az iszappal telt szívet.

A gondolat nem birt hangra kelni. De ha Áron közelednék, ha sirni talál és ke-

VÉKEY ZSIGMOND.

zére borul, ha csak egyetlen szót is szól: nem tudta volna eltaszítani.

Szólt is. Oda fordult Zsellérhez.

„E szerint nincs egyéb hátra, mint hogy kiadja ön nekem az anyakönyvi kivonatot, melylyel magamat örökségem felvételénél igazolhassam.“

„Uram! irgalmazz szegény lelkének!“ sohajtá Ákhábné és ott hagyta.

Zsellér a muzeumba ment, és az iszapos anyakönyvből kiirta és kiadta a kívánt okmányt.

Áron átvette, kifizette érte az egy márványt. Azután magára kapkodta ruháit, és eltávozott gyalog. Kocsifogadásba nem mert kezdeni. Nem szólt, nem köszönt senkinek. Az Ákhábné 30 ftját is elvitte magával örökre, akadémiákra.

(Vége következik.)

A két Vékey.

Az 1848—49-diki események következtében kivándorolt honfitársaink közül még folyvást sokan vannak külföldön, kik a megváltozott

politikai viszonyok között szivesen költözének vissza hazájokba, de családi, üzleti és más összeköttetések miatt ezt nem könnyen tehetik. Annál szivesebben üdvözölhetjük azt a visszatérő honfitársunkat, ki a földteke másik oldalán közel egy negyed századi munkálkodásával szerzett magának és a magyar névnek becsületet a vállalkozó szellemű ausztráliai angolok között. Ez Vékey Zsigmond, kinek arcképét és életrajzát Duka Tivadar jelenleg Londonban lakó hazánkfia szívességéből kaptuk.

A legutóbbi tudósítás, — írja lapunk e

A NAGYPIACZ ÉS SZÉCHENYI-SÉTÁNY MAROS-VÁSÁRHELYTT.

barátja — Vekey Zsigmondról és testvéréről, mely ezen külföldre kivándorolt honfitársainkról magyar lapokban megjelent, ha jól emléksünk az volt, hogy mind a két Vekey elhalt külföldön. Az ifjabb testvérrel, Antalról, a hir igaz is volt.

Ezen, még ifju éveiben áldozatul esett magyar hazánkfianak életreza röviden a következő: *Vékey Antal* alig tizenhét éves korában kezdette szolgálni hazáját a kilenczedik vörös sapkás honvédszázalój hősiei között, Damjanics alatt. Mint egyike a komáromi kapituláció alkalmával szabadon bocsátott tiszteknek, Antal csak kevés ideig maradt hazájában a kapituláció után, hanem követvén bátyját Zsigmondot, először Londonba s onnan az amerikai Egyesült-Államokba vándorolt. Itt a legutóbbi amerikai beháboru kezdetén már őrnagy volt. 1862 márcziusában mint a 39-ik új-yorki ezred parancsnoka szolgált a potomaki táborban, s ugyanazon év április 29-ik napján meghalt; ezen korán elhunyt reményteljes ifju magyarnak tetemei jelenleg Winchesterben Virginiában nyugosznak.

Az idősb fivérnek változtatásbevevő élete és életiraja van. *Vékey Zsigmond* Zemplénmegyében született. Iskolai tanulását, miután néhány évig atyja házában magánnevelésben részesült, a sárospataki iskolában kezdte s Kézsmárkon végezte. Már 1847-ben, mielőtt köz- és váltó-ügyvédi oklevelét megkapta, Sárosmegye tisztí ügyésze lett, mint kerületi táblai s váltó-ügyvéd Eperjesen kezdte működését. Eperjes városában még most is emlékezzünk Vekeyre, mint a szabadelvű párt erélyes ifju szónokára, ki a sárosmegyei közgyűlésekben gyakran részt vett.

A 48-éves idők szabadságharcza Vekey Zsigmondot is a csataterre hívta, a hol több útközben vett részt. 1849 április 21-kén a Rákoston vívott csatában, mint a balszárnyon működő hadosztály vezérése, megsejrvén, tábori szolgálata helyett, a kormányzó Kossuth Lajos oldala mellé vezetett ki mint segéd-tiszt, s ezen minőségben szolgált hazáját a világosi katasztrófiáj.

Londoni tartózkodása alatt, angol nyelvbeli jártasságát hasznosn értekesítette, mint a magyar emigráció londoni bizottmányának titkárja. Már 1852-ben írt egy angol-magyar nyelvtant is, a melyben mellékelül egynehány jelesebb magyar költemény is van angol fordításban közölve. 1852 és 1853-ban az angol kormány bányászati iskolában — School of Mines — jártasságot szerezvén a bányamivelésben s a mechanikai tudományok gyakorlati alkalmazásában, 1854-ben Ausztráliába vándorolt ki. Ausztráliába érkezése után kevés idő múlva ismét az irodalmi pályán találjuk, mint a buyárlat terén működő természettudományi társaság (Philosophical society) titkárját, és egy rőpirat szerzőjét az ausztráliai bortermesztés ügyében és érdekeben. Később Új-Zeelandba a maorikál folytatott háborúba vitte sorsa, a hol katonai szolgálatot vállalt, mint a maorik ellen működő osztály ezredparancsnoka. E háboru azonban nem igérvén sok dicsőséget, a kardot ismét irótláallal cserélte fel, s kiadott egy új angol munkát új-zeelandi tapasztalatairól „Otago állapota“ („Otago as it is“) czim alatt, a mely két kiadást ért, s az angol sajtóban igen kedvező véleménnyel fogadtatt.

Mindamellett, hogy huszonkét évet töltött a földteke tulsó oldalán, angolok között s angol neje van: Vekey Zsigmondnak szülőföldje iránti vonzalma nem szűnt meg. Azon ezéllal, hogy hazájában töltesse életének hátramaradt részét, elhatározta magát, a nagy és fáradaalmas vállalatra, hogy hét személyből álló családjával, nője, négy kis fia s egy leányával, keresztül utazza előbb a Csendes-tengert, a Fidzsi-szigeteket, Honolulu, aztán Kaliforniát, a Mormon álla-

mot, megnevezvén a Niagara nagy vizesését, Chicagót, Washington, Philadelphiat, New-Yorkot, hosszasan időzvé minden nevezetesebb helyen; aztán ismét áthajózta az Atlanti-tengert, s tizenkét havi utazása után, családjával Angliában megérkezett, hogy onnan Párist útba ejtve honába ismét visszatérjen. A lapok csak a minap említették egy új találmányát, midőn hazaköltözésének első hire is megérkezett, a mely találmánya külföldön is föltűnően okozott.

Valóban, kivándorolt honfitársaink közül sokan kétségtelen tanúságát adták annak, hogy a magyarban is van vállalkozás, erély és tehetőség; a min sajnálkozunk kell, csak az, hogy sok tevékeny és erélyes magyar tehetőség ferden irányzott működése se magának, se hazájának sok hasznára nem vált.

Bár sok más kivándorolt hazánkfia is követhető Vekey Zsigmond példáját, a ki külföldön született négy kis fiát hozza haza, hogy magyar polgároknak nevelje.

Maros-Vásárhely és a nagy tüzvész ápril 12-én.

Maros-Vásárhely, a Székelyföld legtekintélyesebb városa, a Maros balpartján fekszik, lakosainak száma 12,000. A város több apró faluból s nemesi kuriákból a XIII. század vége felé alakult s Bethlen Gábor idejében 1614-ben köpöczi Literati György főbírósa alá lett szabad királyi várossá. Fekvése nézve két részből áll: *alsó* és *felső* városból. Legrégibb részei a régi Baromvásár-utca (hol hajdan a királyok koronázása és lakadalma alkalmával az ökörsütés vagy is bélyegzés történt), Fazekas-, Kazinczy-, Szent-Miklós-, Sáros-, Temető-utczák, a nagy piac közvetlen környéke, (mely képünkön látható), a vár és déli környéke. A felső városban főntca a Szent-Miklós-utca, így nevezetvén egy hajdani zárdáról és templomról, melynek helyén most a reform. hitközség kisebb temploma áll. Itt van a Fazekas-, régi Baromvásár- és a több ágazatu Kis-utca, szántóvető emberek lakhelye, kik a 17-ik század elején ide telepített hajduknak elszékelyesedett maradékai; az Újváros az újabb időkben alakult utca. A felső város általában a honoratiorok tartozkodási helye. Itt a Sz.-Miklós-utczában van a reformatusok említt temploma, fehérbádogos csinos tornyával s mellette iskola, lelkesíti és tanítói lak; néhány léppel beljebb a kir. törvényszék helyisége. Azután a kir. ítélő tábla szép palotája mansardos fedelével. Ezzel szemben a Teleki-féle országi könyvtár, körülbelül 80,000 kötet könyvvel. Tovább a szék (vármegye) háza, s ezzel szemben a reformatusok főiskolája s kissé hátrább a minoriták zárdája és temploma. Lelkeszek, tanárok, bírák, hivatalnokok, ügyvédek, legnagyobb részben mind e városrészt lakják, s ide húzódik télen át a vidékről beköltöző nemesség is. A lakásoknak nagy kertjei vannak, s e városrészt, inkább kertli lakok tömegének lehet tekinteni, mintsem valami nagy városnak, de ép ezáltal egyike az ország legégeszesebb pontjainak.

Vásárhely népe magyar, azaz székely, van néhány oláh és szász család is, de társadalmi szempontból ezek is magyarok; vendégszerető, kedélyes nép, a mellett munkás, szorgalmas és mint a magyar városi polgárok legtöbbje, az iparoskodás és kereskedés mellett földmíveléssel is foglalkozik. A város környékéhez tartozik Marosszék s Udvarhelyszéknek egy része, Küllő vármegyének felső része, Torda vármegyének nagy része, s Kolozs vármegyének néhány faluja (Ölves és társai), mintegy 200 ezer ember, s így nem mondhatni, hogy a város iparosainak és kereskedőinek ne volna dolga és keresete egyfelől, s ne volna honnan beszerezze szükségleteit.

Egyébiránt maga a város határa is 5 szőlőhegyben, kitünő bort, sok gyümölcsöt, jeles sárga dinnyét és jó törökbuzt (kukoricza) terem.

Társas élete egész a forradalomig (1849-ig) nagyon élénk volt, a kir. ítélő tábla nagynevű elnökei, bírái, az ügyvédi kar, a táblai ifjuság, a ref. főiskola és rom. kath. gymnasium tanárai és majdnem hávsál ezer tanulója; a szék központján élő hivatalnokok, a vidéki földbirto-

kosok sok mivel, meglegedett, boldog embert számláltak soraikban, vonzóvá tették az életet s keresett helylre városukat, s a mult század végétől 1790-től egész 1830-félig Vásárhely volt az erdélyi arisztokrátiának is gyűhelye (1830-tól kezdve Kolozsvár lett).

Az öreg Zsombori Imre, ki 1784-ben okt. 28-án született s késő vénységben csak pár év előtt halt el Debreczenben, 1802—4-ig Vásárhelyt lakván, többször beszélt, hogy abban az időben az egész monarchiában csak két városban lehetett mulatni: Bécsben és Maros-Vásárhelyt. Elbeszélte a fényes farsangokat, futtatásokat, álarcos meneteket, melyekben az előkelő polgárok a nemességgel együtt vettek részt, — az irodalmi és művelődési mozgalmakat, melyeknek központja az öreg Aranka György volt. Ez időre vonatkozik e néhány soru költemény is, mely bizony, bizony kevéssé talál a mostani Vásárhelyre:

„Bucszuzatok már Pind, Helikon kevély
Régi görögöktől. Róma te meg bocsáss!
Muzsák lakást vetek *Marosnak*
Partja felett felemelt tetőkön.

Vásárhely eltűnt. Isteni szent gyűlés
Zsámolya lett már; itt sokadalmazik
A lelkek égi gyűjteménye!

Hova tűntek e szép idők! Ujjab időben a társadalmi viszonyok merőben megváltoztak.

De ideje lesz, hogy tekintsünk az alsó városra, mely ez idő szerint oly gyászosan nevezetessé tette a székely fővárost.

Idő jártával az alsó város a Marosvölgy színvonalán széltében és hosszában nagy terjedelmet vett a halmok aljától egész a Marosig. Így nyult le a Nagy- és Kis-Szentkirály-utca északnyugati irányban, s ezekkel egyenközűleg felfelé a Róza-utca, lefelé a Hajós-köz. A Szent-György-utca északra s a Deák-Ferenc-utca ezzel szemben délre. Ez utczák főtorokolata képezi a Széchenyi-tért (nagy piac), mely képünkön látható, alsó részén a kis Széchenyi-sétánnyal. Ennél tágasabb piacot csak egyet ismerek: a debreczenit.

E piac minden oldalról ki van épülve, nagy részben egy- és kétemeletes házakkal, melyek első pillanatra csinos kereskedéseivel és kirakataival majdnem nagyvárosias szint adnaka városnak. De mint mondtam, csak első pillanatra és látszólag, mert igaz ugyan, hogy elől téglyából épültek, s a nagyobb rész csereppel s egy pár vaspléhl is van fedve; de az udvarok hátulsó épületei, kivétel nélkül fenyfőfából épült ereszek, színek, istállók, raktárak, kamrák, melyeknél alkalmasabb tűzfészeket parancsnokra sen lehetne készíteni; látha megmondjuk, hogy ez épületek néhol 50—60, sőt száz éves romok.

Mint képünkön is látható, a *piacozna jobbra* van a rom. katolikusok két tornyu szép nagy temploma; közepén a kétemeletes Görög-féle ház; *balra* előbb a lutheranosok kis egyháza s tovább a franciskánosok temploma, melynek képünkön csak tornya hegye látszik (a nép nyelvén a „verestornyú barátok“). Azontul 10—12 ház, egy- és kétemeletes, szép sorozatban. Következik a Szentkirály-utca a látirányval keresztben; a Görög-ház mellett folytatódj meggy a Szent-György-utca. Az emelkedettebb helyen jobbra látszó, a csúcsives korból reánk maradt gyönyörű templom a helvét-hitvallásuaké; ez már fenn a várbán van a délkeleti részen. A vár nyugati részén néhány bástya van magas szindely fedelelkel, s a vár közepén is a katonaparanosnoki lak szintén szindelyes volt.

E részekben dühöngött az ápril 12-én kitört tüzvész, mely a ferencziek udvarán levő melléképületek egyikében dében 12 órakor támadt. Ezek a franciskánosok vendégszerető emberek s szerdán és csütörtökön a heti vásárok napjain tele van udvaruk mindenféle kocikkal, szekerrel s természetesen kocsisokkal és béresekkel is, kik a vásárra jönnek; minden valószínűség oda mutat, hogy ezek pipájából gyúlt meg a barátok szénaraktára, s minthogy pár hét óta nyári forróság uralkodott, sebesen borult lángba az épület s a láng a szél északi irányát követve, átcsapott a szomszédos nyári szinkör tetejére, s pokoli gyorsasággal rohant pár apró épületen át a Jenei Károly-féle gyógyszerüzart hátsó részeire s azt lángba borítva a Szentkirály-utca két során le, egyfelől a Fekete Károly, másfelől a dr. Knöpfert házáig. Innen felragadta a szél a szindelyszélen repülő lángnyelveket a vár bástyáira, onnan vissza a Görög-házra, s ennek háta mögött

a papi lakokra, hol Tolnai Lajos a pap és költő is lakott, majd a Szent-György-utca két sorára, s ezeket is egyfelől a Róza-utczáig vagyis Filep Albert házáig (e kettő egy oldalon van), másfelől az özvegy Vadadi Lajosné házáig teljesen leperzselt. A szél, mely folytonosan növekedett, oly szeszélyesen kalandozott s horáta szét a tüzet, hogy d. u. 4—5 óraker már zürzavaros tehetlenségé emelkedett a lakosság rémülete, mert senki sem tudhatta, hogy mely pillanatban csap le a tűz bármily távol eső háza tetejére.

A lángos égés este 11 óra utánig tartott, elpusztítva a városnak igen szép részét, a Kőveses-utczából is 8 házat, a vár északi környékét, a nyugati bástyákat s a középen a parancsnoki lakot, a hadparancsnoksági irományokat, a Görögház második emeletén levő jársbírószag batorait s iratinak egy részét stb. stb.

A pusztulás nagy volt, úgy hogy évek kellemen, míg helyre hozható és kiheverhető lesz. De egy látszik tanuság is sok rejtett a veszedelemben és hogy okultak a város vezetői, mutatják a legújabb intézkedések, melyekről a legutóbb érkezett tudósítást jónak látjuk czikkünk végeül ide igatni:

„Ápril 15-én Maros-Vásárhelyt a főispán elnökele alatt rendkívül népes közgyűlés tartott, melynek tárgyát csaknem kizárólag a 12. és 13-kán dühöngött tüzvész következtében felmerült és szükségessé vált intézkedések és események képeztek. Mindenekelőtt fölemlitem, hogy király ő Felseje 2000 és Baruch Adolf polgártárs (az új magyar nemcs) szintén 2000 frtot adományoztak a károsult részére, valamint kisebb összegeket mások is, kiknek, ugyszintén az oltás és mentés munkáiban jelentős részt vett szászregeni, kolozsvári, kolozsmonostori és marosludasi tűzoltó-egyletek s számos egyeseknek hálás elismerés és köszönet nyilvánított. A tűzoltó-egyletek költségeire és káaira 3000 frt póthélt fog keretni az idei budgethez. A már ezen évben építeni szándékozók részére pedig 1—200,000 frtos kölcsön lesz a kormánytól kérendő. Egyik legérdekesebb határozat az, hogy miután nálunk az önkentes tűzoltói intézmény évek óta vajudik, az hatóságilag azonnal fölláltítandó s ezelra a polgárookra 10% adópótlék fog kirovatni, s egyuttal a kormány felirathat keretni, hogy a tűzoltói intézményt törvényhozásilag általánosn léptesse életbe. Minthogy pedig ez utolsó borzasztó szerencsétlenségé is a *rendőrség* teljes tehetetlensége és keptelensége általános elkeseredést szült, a főispán a rendőrkapitányt felügyeszté s ellene vizsgálatot rendelt el, s öt Farkas Elek leváltárral helyettesíté, mely eljárása a főispánnak általános helyesléssel találkozott. Küldetett ki továbbá egy gyűjtes-rendező, kárfelvételi, építésrendőri bizottság.“

Deák Farkas.

Az ismerettárak eredete.

A tudományos encyclopaediák (közhaznu ismeretek tárai) eredetéről érdekes adatokat közöl a londoni „Chambers's Journal“ egyik közelebbi száma. E közlemény szerint most körülbelül százötven éve annak, hogy Chambers Ephraim, kendali születésű, vállalkozó szellemű angol fiatal ember, ki egy londoni földgömbkészítónél volt segéd, az első encyclopaedia vagy ismerettár összeállításának tervéről gondolkozni kezdett. Ephraimról azt mondják, hogy csak középszerű képességű ember volt, de a tudományok terén mutatkozó eme fogatkozását rendkívül szorgalmával és munkásságával igyekezett minél jobban ellensúlyozni, s abbéli érdemét semmiesetre sem lehet elvitatni, hogy egyszerű ember létere is oly eredeti eszmére bukkant, melyet fáradahtatlan működésével nemcsak hogy életbe tudott léptetni, hanem azt egyszersmind az egész emberiségre nézve is megbecsülhetetlen jótétéménynyé tudta fejleszteni. Az ő encyclopaediája, mely két vaskos kötetből állt s egy-kétöndöndsz-könyvkereskedésben, mint nagy ritkaság, talán ma is kapható, rendkívül jövedelmező vállalatnak bizonyult be; több kiadást ért s előfutára volt mindazon hatalmas ismerettáraknak, melyek Angolországban és a művelt világ többi országaiban ez idő óta megjelentek. Az idézett londoni lap különben azt írja, hogy bármit mondtak is Ephraimról bírálati szempontból, mindenesetre tanult, sőt bizonyos tekintetben lángeszű férfinak kell őt tartanunk;

mert bármily nagy tökélyre vitték is később e hasznos találmány gyakorlati értekesítését, annyi tagadahtatlan, hogy a Chambers által először megállapított és alkalmazott czelszerű tervén azóta sem változtattak semmit; a szótárszerű rövideggyel és szabotossággal kezelt tárgyak betürendes sorozata most is épen ugy használatban van, mint a hogy ő megállapította, és ez valóban legczelszerűbb rendszer is oly munkánál, mely az összes ismeretek utbaigazitó kézikönyve akar lenni. Hálával és tisztelettel tartozunk tehát az 1740-ben meghalt Chambers Ephraim emlékének. A tudományos irodalomnak e gazdagon gyümölcsöző mezején a legelső uttóró munkás gyánánt üdvözölhetjük őt. A későbbi encyclopaedia-szerkesztők lassanként eltértek az eredeti eszmétől és tervtől. Azok már nagyraavagyóbbak voltak. Terjedelmes értekezéseket és fejtegetéseket gyűjtöttek össze és nem szótárszerű betürendes alakban bocsátották közre, a hogy az ilyszűri vállalatok czelje és használhatósága kívánta volna, hanem mint megannyi külön álló nagy egészét külön füzetekben vagy kötetekben adták ki. A legtöbb esetben, mint például a híres francia encyclopaediánál is történ, az ily értekezések alig voltak minden gyakorlati érteket nélkülöző üres és unalmas fejtegetéseknél, melyek az ismerettárak eredeti czéljának nemcsak, hogy meg nem feleltek, hanem az egész vállalat is élvezhetetlen s főleg pedig használhatatlanná tették.

Az eddig megjelent nagyszűri encyclopaediák közt kétségtelenül az „Encyclopaedia Britannica“ név alatt ismeretes nagy nemzeti vállalat áll első helyen. Amde a ki bárminő ismeretgáncs gyors állpanthatatása végett ily encyclopaediához kenytelen folyamodni, ezt korántsem oly szándékból teszi, hogy egész nagy könyvet olvasson át, vagy pedig valamely új bölcsészeti elméletet törje a fejét. Nekünk nem olyasmire, hanem rövid és szabatos értesítésre van szükségünk bizonyos meghatározott tárgyra nézve, például, hogy egyik-másik nevezetes uralkodó, államférfi, vagy más kitünő egyen mikor élt, mit tett, mikor halt meg, az uralkodó családok mikor léptek föl és le a történelem színpadáról stb.; könnyen érthető de rövid felvilágosítást kívánunk a természettudományok, földrajz, általános ismeretek, hasznos mesterségek, művészet stb. egyes tárgyairól vagy mozzanatairól, nem pedig hosszas, kimerítő, de ki is furasztó értekezéseket. Szóval az encyclopaediának nem szükség s nem is szabad egyének lennie, mint könnyen megszerezhető és könnyen kezelhető nagyobb terjedelmű szótárnak, mely egy a könyvtárban mint a dolgozó asztalon könnyen elfér.

S. L.

Kereskedés vadállatokkal.

A vadállatokkal való kereskedés az utóbbi évek alatt élénk lendületet vett Afrikában. E jövedelmező kereskedés majdnem egészen az angolok, franciák, németek és hollandok kezei közt van. Leghíresebb állatkereskedő volt az olasz Casanova és Hagenbeck Károly Hamburgból.

A lipsei földrajzi társulat közlönyéből olvassuk, hogy 1859-ben Casanova először szállított Németországba két vízi lovat, melyek most az amsterdami állatkert tulajdonai. Mütogatta ő azokat Németország több városában, de sehogysem sikerült vevőket találni számukra. 1862-ban ismét egész csapat afrikai vadállatot szállított Európába, melyeket azonban egy ideig magánál akart megtartani, mert még mind nagyon fiatalok voltak. E csapatban volt egy elefánt és egy vadbivaly, szintén az első, melyeket Németországban láttak, s több zsiráf. Kreutzberg állatsereglettulajdonos az egész nagy szállítmányt megvásárolta tőle s Casanova ismét Takába és Szefti tartomány alsó vidékeire tért vissza. Kassalától délre és nyugotra. Itt aztán összehívta a Homránokat, a leghíresebb vadászok törzsét, s egyszeregre lépett velők, melynek fogva ezek kötelezték magukat, hogy minden vadállatot, melyet elve fognak el, Casavonához szállítanak. Ily módon a különböző állatseregleteket tömördek oroszlánnal, tigrissel, strucczal és sakállal stb. volt képes ellátni. 1866 felé Hagenbeck, ki azelőtt csak halakkal kereskedett, ügynökeit Afrika különböző részeibe küldte s

azok közvetítésével igen sok vadállatot szedett össze. Casavonának 1870-ben bekövetkezett halála után Migaletti, egy másik olasz, követte nyomdokait s későbbben mások is.

1868 és 1869-ben Reich nevű német Asfeld városából (Hannover) sajt költségen nagy expediciót szervezett Port-Natalba és a kafferik földjére. Sikerült is neki 80 zebrát, igen sok antilopot, struczt s más nagyobb fajtaju madarat, oroszlánt, kigyót stb. összeszedni, de szerencsétlenségre az állatok nagy része még utközben elpusztult; az expedició tehát majdnem teljesen kudarcot vallott. Reich 1874-ben Kassalába ment, hol Casanova és utódai oly fényes üzleteket csináltak. El is szállított Németországba 26 zsiráfot, 2 elefántot, 4 kaffer bivalyot, 6 ritka faju antilopot, 2 tapirt, 2 hurara-majmot, 5 hienát, 3 párduczot stb. Hagenbeck ugyanakkor szintén 33 zsiráfot, 10 elefántot, 13 antilopot, 4 oroszlánt, 5 párduczot, 4 hienát, 10 majmot, 5 struczt, 8 szarvortut stb. szállított Európába. Mindez állatok elszállítására Hamburgig 51,680 tallérjába került.

Az állatszallítmányok a Kassalától Szukimiba vívó utat követik. A zsiráfok, elefántok, antilópok és bivalyok erős szíjjakkal megkötözve gyalog teszik meg az utat; a kisebb állatokat és madarakat ketrecekbe zárják és teveháton szállítják a tengerpartig.

Az utazás Kassalától Hamburgig rendszerint 70—80 napot vesz igénybe.

Egyébiránt a vadállatkereskedés Afrikával már az ő-korban vette kezdetét. Vannak kik azt állítják, hogy a rómaiak korában Afrika egész északi része, ide érte a Szahara sivatagot is, hatalmas erdőszéggel volt benőve és itt volna keresendő ama híres vadászterület, melyből a rómaiak cirkus-előadásaihoz az a terméked vadállatot őrzészfogdosták. De most már földtanilag be van bizonyítva, hogy a Szahara és Algier nagy része örök időkötől fogva pusztaság volt s az is lesz örökké. Valószínű, hogy a vadállatok, ezek az önkénytelen bevándorlók, Egyiptom földjén keresztül a Nilus felső vidékéről kerültek át Európába, nem is említve ama szintén fontos körülményt, hogy Algiernek sivatag és kevésbé lakott vagy művelt része akkor is, épen mint most, csak egy hemzsegett az oroszlántól, párduczóktól és hienáktól.

Két hittérítő az Amazon vidékén.

Perut, az Inkák birodalmát, Dél-Amerikának e minden tekintetben érdekes és nevezetes országát, egy európai utazó sem járta be és kutatta át annyira minden irányban, mint a francia Marcoy Pál. Peru különböző vidékein tett utazásai 1848-tól 1860-ig, tehát teljes tizenkét évig tartottak, mely idő alatt e nagy köztársaság tarka színi és vegyes származásu népességének minden rétegevel és osztályával közelről megismerkedett. Sokat érintkezett a nagyobb városok kreoljaival és a vidék szelid, azaz hogy csak félig vad indiánjaival s ezekkel és az európaiknak, főleg spanyoloknak sokféle tarka vegyületeivel, kik jóval számosabbak, mint a felhérék; ugyszintén sokat járt-kelt az Amazon mellékfolyói között és mellett lakó vad indiánjai közt is, a kiknek ma már sejtelnők sinec őseik magas műveltségéről. Egyetlen más utazó sem nyújt nekünk oly mély s mindent áttekintő pillantást az ottani népelethe és egy sem ismerteti oly kimerítően ama sokszínű embertömeg szokásait, életmódját, nézeteit és előítéleteit, melyet má a *peruik* gyűjtőneve alatt ismerünk. Marcoy e világon sokoldalu s már csak azért is nagyon érdekes utazásainak leírását, mely részletenként a „Tour du Monde“ ezimű francia földrajzi lapban jelent meg, pár év előtt külön munkában is közre adta, s e könyv néprajzi tekintetben határozottan becses mű; de Marcoy a peru régiségekre is különös figyelmet fordított s a természettudományokat is jelentékenyen gazdagította gondos kutatásai által. De az emberre, a különböző népfajokra mindenütt legtöbb figyellemmel volt.

A rajzunkon látható két különös alakot is ő mutatta be az európai olvasó közönségnek. Mindennek inkább hinnők e két fures ember, csak épen annak nem, a mik valóban voltak, t. i. hittérítőknek. Mikor Marcoy az Amazon egyik leghatalmasabb mellékfolyójának, az Ucayali

folyónak felső vidékén, az Urubamba és Quillabamba mellékfolyók mentén utazott, utjába éjté Cocabambilla nevű hittérítő állomást is, hol egy csónakot s két evező legényt akart bérelni.

Cuzco-ban, az Incák egykori fővárosában véletlenül egy katolikus lelkészrel, *Fray Bobóval* ismerkedett meg, Cocabambilla hittérítő állomás egyik főnökével; hanem a főszemély a másik főnök, *Fray Astuto* volt. A két lelkész szabad idejét, melyben bőven volt részük, egy kis kereskedelmi üzlet folytatására fordította. *Fray (frater) Bobo* katalóniai (spanyolországi) születésű volt, *Fray Astuto* meg Biskayából (szintén Spanyolországból) származott, s mindketten a ferencziek (franciskánusok) rendjébe tartoztak; magát a hittérítő állomást jezsuiták alapították a múlt században. *Bobo* és *Astuto* megtérített indiánjaikkal théis és kávéit, kakaót és cukorkákat termesztettek; a barátságukat eldobták, hajukat hosszúra növelték, egészen világiasan öltözködtek s csak úgy szemszúrásból nagy ritkán olvastak egy-két misét, hogy az erdőben szétszórta élő indiánokat egyszer-mászor összegyűjthessék s kereskedelmi céljaikra felhasználhassák. — *Fray Bobo* fiatalkorában igen vállalkozó szellemű férfi volt. A spanyol uralkodás utolsó idejében az alkirály annak, ki a Santa Anna de Quillabamba és Chachapoyas folyón lehajózik s Moyobamban és Chachapoyason át Limába, Peru fővárosába utazik, 4000 piasztényi jutalmat tűzött ki. A franciskánus barát megmérkőzött e nagy feladattal és a jutalmat szerencsésen megnyerte.

Marcyot tehát e két barát-hoz utazott. A hittérítő épület sem több, sem kevesebb nem volt, mint egy nyomorult, szegényes kunyhó, melyből utazók megérkezésekor egy szögletes arcvonású, halvány színű s hosszú, lecsüngő hajzatu, szokatlanul magas és szikár alak lépett ki. *Fray Astuto* vala, ki sokkal inkább hasonlított egy yankee-hez, mint spanyol baráthoz; az idegent kissé bizalmatlanul, de azért vendégszeretőleg fogadta; *Fray Bobó* épen akkor nem volt otthon. *Fray Astuto* a csónak-kölcsönzésről hallani sem akart — hihetőleg kereskedői versenytől tartott *Marcyó* részéről; evező legényeket meg épen lehetlenség fogadni — mondá — ha 500 piasztény igér is egynek-egynek; nagyon félnek a *chunchóktól* (így nevezik az összes vad indiánokat) és a világért sem tennék lábukat e pogányok földre. De *Marcyó* nem tárgyalt; a jövő héten — mondá ő — ugy is ünnepünk lesz; akkor az anti-indiánok csapatától jönnek *Echaratiba*, hogy fejszéért, üvegárukért vagy késekért majmokat és papagájokat cseréljenek be, s azokat biztosan leutazhatják a folyón.

A Hacienda de Bellavistán, hová az utazó e sikertelen értekezlet után visszatért, a hacienda (gazdaság, major) birtokostól arról értesült, hogy *Astuto* a hittérítő állomás körül meglepett *cholok* (fehérék és indiánok vegyületei) közvetítése mellett az anti- és chuntaquiro-indiánokkal élénk kereskedelmi forgalmat tart fenn, minthogy az említett indiánok területén tömördek kakaó, vanília, sassaparilla, orvos- és festőnővény tenyészik. Ezt ő titokban akarta tartani, nehogy valami vállalkozó ember a perui kormányknak jelentést tegyen róla és e drága kincseket a maga számára zsákmányolja ki. Innen magyarázható ki *Fray Astuto* bizalmatlansága utazóknak irányában.

Astutonak magának négy jó vízi jármű s 12 „chenapan“ (evező ember) áll rendelkezésére minden perczben. *Fray Bobo*, ki állítólag egy haladó beteghez sietett, hogy őt a vallás végső vizsgálatával lássa el, voltaképen akkor is Putucusi tájkán barangolt néhány choloval china-héjat gyűjteni.

Minthogy időközben egy előkelő francia is oda vetődött négy-öt kísérőjével, hogy Peru fel-földjén ő is kalandokat keressen, *Fray Astuto* utójára is kénytelen volt — természetesen jó pénzért — az utazótársaságnak három nagy csónakot átkölcsönözni. Megtévén a szükséges előkészületeket, másnap korán reggel indulni akartak. *Fray Bobonak*, ki e közben haza vetődött, véletlenül észbe jött, hogy neki voltaképen papi kötelessége is volnának; előhozta tehát lelkesítő öltönyét s a szent edényeket valami zöldre festett ládából s a Chahuarisi folyó partján ünnepélyes misét mondott. Ez ünnepélyesség ott, a rengeteg magány közepén, valami lélekemelő és áhitatra gerjesztő volt; hanem az anti-indiánok nem sokat törődtek az egész ceremóniával; fogalmuk sem volt arról, hogy miért emelgeti a pap kezeit mindegyre az ég felé s mit jelent, a mit e közben előtök teljesen érthetetlen szavakkal mormog.

Marcyó és társait szerfölött veszélyes utokban *Fray Bobo* is követte, még pedig saját vesztére, minthogy a Quillabamba folyó egyik

emberek ajándékaival. Egy arany billikoma, melyet Eugenia császárnétól kapott, már magában véve 80,000 forintot ér. Mindazon fejedelmek, kik a csatorna megnyitására jelen, vagy legalább képviselve voltak, kitüntetésekért küldtek számára, úgy hogy Lesseps most talán a legtöbb érdemrend és más kitüntetői jelvény birtokosa Európában. Most az Euphrates-völgyi vasutat szándékozik megépíteni. Azt mondja: „Nem törődöm a gazdagsággal, mert szükségem sincsenek; csupán azt ohajtom, hogy gyermekeim fölnevelkedjenek és az életben boldoguljanak. Jól esik remélnem, hogy meg fognak élni tisztességesen, atyjokra büszkék lesznek, s művét, mely az emberiség és a polgárosodás is, folytatni fogják.“

Philadelphiből. A kiállítás összes költségeit tizenöt millió forintra számítják, s hogy e roppant összeg visszatérüljön, tizenöt milliónál több embernek kellene a kiállítást meglátogatnia. Mint-hogy ez 158 napon át lesz nyitva, 94,000 látogatóra kell számítani naponként.

Fővárosi statisztika. Kőrösi József „Pest város halandóságáról 1872 és 1873-ban“ kiadott statisztikai műve szerint Pest városában elhalt: 1868-ban 7384 egyén, 1869-ben 7616, 1870-ben 8652, 1871-ben 9433, 1872-ben 9474, 1873-ban 11,208. Az évről-évre mutatkozó fokozódás a népesség folytonos szaporodására vezethető vissza, míg az 1873-diki feltűnő nagy halandóságot a kolera okozta. Pest városa 42 nagyobb város közt, halandóság tekintetében a 40-ik helyet foglalja el; míg Párisban ezer lakos közül évenként 21, Londonban 22, Hamburgban 27 hal meg, Pesten 50 haláleset fordul elő. A legkisebb halandóság az ősi hónapokra esik. A halál-okok leginkább a lakviszonyok sanyaruságában keresendők. A népszámlálás alkalmával oly egészségtelen lakásokban, melyekben egy szobára 5 vagy több lakó esett, lakott 78,727 egyén, tehát a lakosságnak két ötöd része, s ezek közül 15,664 pinczében.

Budapest és Bécs házainak száma. A Kőrösi József fővárosi statisztikai igazgató által legközelebb kiadott statisztikai füzet szerint a főváros házainak száma 1874 decz. 31-kén ez volt: földszinti ház 3951, egy emeletes 914, két em. 631, három em. 324, négy em. 61, összesen: 5881 ház. Bécs városának ugyanezen évben 3172 földszinti, 5745 egy emeleti, 3976 két em., 3193 három em., 973 négy em., 115 öt em., 13 hat és hét, összesen: 17,187 háza volt.

A sűrűviss annyira csökkent a fővárosban az utóbbi két év alatt, hogy a sörforgalmazási jogvédelem szembetűnőleg megapadt, s a fővárosi tanács kutatni kezdte, ha vajjon nem az adóbehajtásnál van-e a baj. Kiderült azonban, hogy az árpalét a szomszédos emberiség kevésbé kívánja most, mint évek előtt, s takarékoskodnia kell vele; így a Dreher-féle serfőzőben 1873-ban 305,740; — 1874-ben 240,160; — 1875-ben 216,680 akó sört főztek. A részvénytársulat serfőzőjében 1873-ban 222,170; — 1874-ben 191,850; — 1875-ben 211,350 akó volt az előállított sör mennyisége.

Az arany és ezüst statisztikája. A világ összes polgárosult államaiban 1849-ben 14,413,502,100 frank értékű arany és 20,075,243,600 frank értékű ezüst; 1867-ben 25,141,312,000 frank értékű arany és 18,628,702,600 frank értékű ezüst, végre 1875-ben 29,436,312,000 frank értékű arany és 21,104,902,000 frank értékű ezüst volt.

KÉT HITTÉRÍTŐ AZ AMAZON VIDÉKÉN.

veszélyes forgatagánál épen az a csónak, melyben a kedélyes páter ült, felfordult, s ő menthetlenül a hullámok közé vesztett.

Ily szomorú véget ért a derék öreg ur, ki 40 évnél tovább foglalkozott ama perui magányban hittérítéssel és kereskedéssel. Üzlet- és lelkesítésszerű, a hosszú és szikár *Fray Astuto*, talán még ma is várja jó kedvi kollégájának visszatérését, hogy a ritka misemondás és folytonos spekulálás nehéz fáradságait megoszthassa vele.

S. L.

Egyveleg.

Lesseps Ferdinánd, a suez csatorna tervezője és kiépítője, 70 éve daczára is még fiatal erőteljes ember és nagy tervek kivitelével foglalkozik. Gyermekeit egészen spártai módon neveli: mezitláb járattja őket s bár nevének ez a dolog nem nagyon teszük, megnyugtattja az a tudat, hogy a gyermekek közül — pedig szép számmal vannak! — még egy sem volt beteg. Lesseps háza tele van híres és nagy

A nürnbergi fegyház.

A nürnbergi fegyház birtokain a rétöntözéseket tanulmányozva, alkalman nyit magát az intézetet és annak egész berendezését is megsejmelni. E fegyházban megkísérlették a büntetést a javítással az által egybe kapcsolni, hogy minden fogoly számára külön cellát rendeztek be és az elkülönítés oly szigorúan van keresztül vite, hogy a foglyok egymással nem csak nem közlekedhetnek sohasem, hanem még látásból sem ismerhetik egymást, mert valahányszor cellájukból kimennek, mindenkor álarcotot viselnek.

A tulajdonképeni fegyház négy szárnyból áll, melyek félkörben vannak elhelyezve, az egészet 6 méter magas kőfal övezi s területe a kertekkel és egyéb földekkel 10 hektár. A négy szárny imponas körsarnokba fut össze, honnét az egészet átláthatni és ellenőrizhetni. A főfelügyelő itt foglal helyet és osztja a parancsokat. Egy-egy szárny 100 cellát foglal magában két-emeletnyi magasságban, a cellák akkép vannak elhelyezve, hogy közöttük egy széles, felső világítású folyosó húzódik végig, az emeleten a cellákhoz csinos vaskarzat vezet, mely fonott kőtégelyekénnyel van borítva. A fedélfeszékek vasból vannak, hogy a tűz ellen biztosak legyenek.

A cellák boltívesek, a padló kőlappal van borítva, egy-egy cella hossza 4 méter, szélessége 2,33, és magassága 2,33 méter, köbtartalma 25 köbméter. Az ablakok 1 méter szélesek és 0,33 méter magasak; az ablak felső részét a fogoly kinyithatja. A butorzat a következő részekből áll: egy a falba támasztható vasgömb szalmazsákkal, vánkossal, lepedővel és gyapjú takaróval, egy asztalból, egy székből és fali polcokból. Minden fogoly kap egy evő tálat, teljes evőeszközt, sőtartót, mosdó tálat, fogkefét, szappant, nemkülönbön a cella tisztántartására és söprésére szolgáló eszközöket. A cellák villanyos csengőnyélvél vannak felszerelve, mely a börtönőr szobájába vezet, ha netalán a fogoly valamilyen zűksége volna. A cellákat gazzal világítják és vízzel tisztítják.

A foglyonak naponként egy órát kell a szabadban sétálnia, azonban ez a szó „szabadban“ nem veendő tág értelemben, mert a séta-helyet a szárnyak végén elhelyezett félkör alakú 16 osztályból álló zárt kettecz képezi, úgy hogy a foglyok csak az eget láthatják, különben mindenki maga jár fel s alá a mint-egy méternyi széles és 8—10 méternyi hosszú, magas fallal övezett rekesztékben. Ezen séta-hely közepén kisebb torony áll, honnét a foglyokat a felügyelő szemmel kíséri. Valami kimondhatatlan különös érzést kelt a szemlélőben, midőn látja a foglyokat cellájukból álarccsal, 10 lépésnyi távolban egyik a másiktól, kifelé sietni a sétahelyre, s ott nagy léptekkel jár-kölni. A mélyebb osztályra vagy beteges foglyok számára bokrokkal és virágokkal beültetett kisebb sétakertek vannak, azonban itt is egy és ugyanazon időben csak egy sétálhat.

A házszabályok kényszerítik minden foglyot a foglyöltözést fölvetelére, valamint az élelmezés is ugyanaz. Magán vagy saját élelmezés nincs megengedve. A foglytól belépésekor mindent elvesznek, s különösen pénzt egyáltalán nem szabad maguknál tartani. Este és reggel levest kapnak, délben egy tál ételt, rendszeren főzeléket és naponként egy félkiló rozskenyert, mely igen izletes, mint erről magunk meggyőződünk. Az ételt a börtönőr az ajtón levő koralaku nyíláson nyújtja be egy kanál segítségével, ezenkívül egy kis vizsgáló nyílás is van minden ajtón, melyen a börtönőr észrevétel nélkül szemmel kísérheti a fogoly egész életmódját. Az ételek elkészítése a konyhában gőzfűzőkben történik, mely kettős fallal van ellátva, melyek között a gőz kering, a nélkül, hogy az étellel érintkezzen; néhány percz alatt a legnehezebben főlő ételek is készek, a borsó főzése 10 perczet igényel. Hust csak vasárnap és egy hétköznap kapnak, 140 grammot (nyersen mérve). A ruházat lenszövetből áll, télen gyapot nadrágot kapnak, a kék posztósapka lebbentüvel van ellátva, melyet, ha kimennek, arczukra kötelesek lehozni.

A foglyok kényszerítve valamilyen mesterséget üzni, u. m. szabóságot, takácságot, csésművészetet, könyvkötő vagy lakatosmesterséget; mivel osztályból levő foglyok idejük egy részét,

vagy kivételesen az egészet is, szellemi foglaltságra szentelhetik. A munkaidő nyáron 5, télen 6 órák kezdődik és este félnyolczkor végződik. Reggelre 1/2, ebédre 1 óra szabad.

A foglyok a munka árának bizonyos hányadában részesülnek, mi elboacsátásukkor tétetik folyóvá.

A fegyház egy templommal és iskolával van ellátva, hol az elkülönítés hasonlólag a legszorosabban meg van tartva. Minden fogoly gyónószékészert rekeszbe záratik, honnét csak az oltárt vagy a kathedrát láthatja; mind a két helyütt örök vannak fölállítva, hogy a rabok egymással ne közlekedhessenek még irásban sem; ugyanis itt szokott előfordulni, hogy egyes papírosdarabkákon kérdéseket intéznek egymáshoz: ki vagy te? mennyi időd van hátra? stb. stb. Az iskola 6 osztályra oszlik, az első és második osztály hetenként 4 órában, a harmadik 3-ban, a többi kettőben nyer oktatást. A tanítás kiterjed a történelemre, földrajzra, természetudományokra és mennyiségtanra. Az egyes szakok igen szép gyűjteményekkel és eszközlattal vannak felszerelve, úgy hogy a rabok sok épületet és az életben hasznosat vihetnek ismét haza, ha kiszabadulnak. Kiváncsra a rajzban és az angol nyelvben is nyerneket oktatást, mit különösen azok látogatnak, kik fogságuk letelte után Amerikába szándékoznak vándorolni. A raboknak igen szép és változatos könyvtár áll rendelkezésükre, nemkülönbön számos napi lap és folyóirat, német, angol, francia és olasz nyelven. A rabok kívülről látogatókat fogadhatnak az igazgató engedelmével, de egymás között teljesen elkülönítve. Vasárnap meg van engedve a zenegyakorlat olyanoknak, kik az erkölcsi javulásra reményt nyújtanak. Időnként este zene- és ének-negyeseket tartanak a körsarnokban, mi a rabokra roppant befolyással van, a mint ez a haza intézett levelekből kitünik, melyek az igazgatóság kezén mennek keresztül.

A testi büntetés a fegyházból ki van zárva, a legszigorúbb fenytetés abból áll, hogy a foglyot legfeljebb 8 napi időtartamra sötét börtönre, deszkára, sulyosbitásnál vízre és kenyérré itéltek; a köztudat napon pedig rövidre kötik 4 óra hosszat, vagy a falhoz kötik az egész büntetés idejére.

A statisztikai adatok bizonyítják, hogy 1868-tól 1871-ig az elboacsátott foglyoknak 32% a három év lefolyása alatt ismét a fegy- vagy fogházakba vándorolt. Teljesen büntetlenül 55% maradt ezen idő óta. A legkedvezőbb eredmény mutatkozik azokra nézve, kik a fogházba kerülésük előtt még nem voltak büntetve.

A halandóság 1/100. A mesterséggel foglalkozókra nézve a cellás börtön nem mutatkozott ártalmasnak egészségi szempontból, azonban a mezőgazdasággal foglalkozók nem bírják ki.

A ruhamosás gőzzel történik, nemkülönbön ide-oda járó emeltyűkkel, melyeket a gőzgéptől kölcsönözött erő mozgat; a kicsavarás és szárítás helyett hengerlaku edénybe kerül a ruha, mely oldalán nyílásokkal van ellátva, a gép ezen edényt oly gyors forgásba hozza, hogy minden víz eltávozik, kiröppítették és a váson is megkíméltetik; hogy a mosó konyhában nagy gőz ne legyen, egy ventilátor a levegőt folytonosan kiszívja, úgy hogy a gőznek vagy bűzös levegőnek nyoma sem érezhető.

A körsarnokban deli virágok és növények ékeskednek, mintha nem is a rabok házában, hanem valami iparsarnokban járna az ember.

Hogy megfelelő-e a büntetés és javítás együttes kívánalmának a fegyházak ezen modern eszmeinek nyugvó berendezése, azt a jövő fogja megmutatni. A gondolat szép, azonban megérdemel-e ennyi elnézést és kiméltetést a bűnös, a kit épen rakoczzátlanokdása következtében kénytelen az emberiség vadállatként szoros őrzet alatt tartani? Másrészt mindinkább gyökeret ver a tudományban az a meggyőződés, hogy a gonoszság épen oly lelki betegség, mint akár a téboly, idegesség, úgy hogy az erkölcsi elvetemedettség csak egyik neme ezen betegségeknek, melyek tudvalevőleg apáról fiura átöröklődnek és az apa idegessége a gyermek elvetemedettségét, az unoka örültséget vonhatja maga után. Lynemű gondolatok között hagytam el a magas falakat, melyekről az ide-oda járó ór lépteinek hangjai kongottak vissza.

Krassay Jenő.

A nemzeti muzeum fali képei és az ősi magyar jellem.

Ily czim alatt közölt egy cikket *Salamon Ferencz* történetírónk a „Hon“ egyik közelebbi számában, és szól Lotz muzeumi falfestményeinek a történetirő figyelmét felkeltő némely anachronismusáról, mert szerinte a kitünő művész az Árpád magyarjainak ábrázolásában egy-két egészen historiai adatot nem vett figyelembe. *Salamon* a „Vasárnapi Ujság“ rajzai után irván, átvesszük cikkének ide vonatkozó részét mert érdekes megjegyzéseket tartalmaz, s mert ugy sem gyakran történik, hogy még oly jelentékeny műalkotással is, mint Lotz Károly freskó-cyklusa, tüzétesben foglalkozzának, kiknek szava tájékoztató. Keleti Gusztáv festészeti és művészeti szempontból már ismertette e fali képeket, historiai szempontból pedig most *Salamon* szól a művész felfogásáról. A nélkül, hogy ez ügyben *Salamon* szava, vagy a művész felfogása fölött ítéletet mondanánk, csak azt emlíjük meg, hogy Lotz freskó-festményei megérdemelték volna, hogy *Salamon* az eredeti után vegye bírálat alá, annyival is inkább, mert a fővárosban lakó írónk ez csak egy sétatábla került volna. Észrevételeiből átvesszük az itt következőket:

„Anachronismusnak tudom azt, hogy Árpád magyarjainak paizst ad védő fegyverzetül. Ha figyelemmel olvassa az ember az Árpádok leghitelesebb, egykorú kútját, *Leo* császár „tactica“-ját, észrevenni, hogy a magyar fegyverzet leírásában van szó sisakról és páncélról, de paizsról nincs, és ha utána gondol az ember, belátja, hogy paizst az akkori magyarok harczaikban nem is viselhetek. Volt ugyan hátukon lándzsák (kópja), oldalukon kard, (mint *Leo* mondja), de valódi fegyverzetük a nyíl volt. Hadi szokásaik és fogságaik leírása bizonyítja, hogy a nyíl kitünő kezelésében, s az ehhez alkalmazott hadrendben állott egész erejük és felsőbbességük.

Az iv kifeszítéséhez, mely iv náluk igen erős ruganyosságú volt, nagy erő kellett s ebben a balkarnak nagy szerepe volt. Már ha a balkezet egy jókora nehézségű paizs is terhel, nem lehetséges azok kellő erővel használni az iv kifeszítésére. Mondhatná az ember, hogy nyilazás alatt a paizs hátra volt vetve. De a hátat gőzölt volna nemcsak a nyilvesszőket tartalmazó puzdra használatát, hanem a kópja hirtelen elővételeit is. *Leo* császár mondja, hogy ezt a kópját alkalmas pillanatban gyorsan tudja a magyar lovas előrántani; de arról nemcsak nem szól, hogy a paizst is előrántani, hanem képzelné lehet, hogy a paizs gőzölt volna a kópja előrántását.

A magyarság Árpád korában könnyű lovaság volt. Nem a védelemben, hanem a támadás gyorsaságában és rendezettségében kereste a győzedelmet. Továbbá mint kitünő tyrlas, a vadász csapatok előnyeit is egyesítette a huzsáráival. Az már igen sok lett volna, hogy egyszermind vasas német vagy görög hoplita akarjon lenni.

A magyaroknál a huzsár későbbi időkben sem viselt paizst. Turóczi kritikájának *Schwandtner*-féle kiadásában vannak rajzok egy bécsi codex nyomán vegyes házbeli királyaink korszakából, melyben egyik felől a vasba öltözött nehéz fegyverzetű paizst viselnek, míg az újász huzsárok paizs nélkül állanak.

Vagy igaz, egy-két adat, mely arra mutat, hogy a magyarok előtt nem volt ismeretlen a paizs. Igy *Constantin Porphyrogeneta* szerint a magyarok, mikor Árpádot Etelközben fővadászává választották, paizsra emelték fel. De hozzá teszi, hogy a *lászárók szokása szerint*. Továbbá az augsburgi ütközetben elfogott magyar vezéreknek is, mint írják, paizsuk is volt. — De ez átvétel lehetett az ellenség szokásából, mi hosszú háború alatt megtörténik ma is, — és csak kivétel, — nem lehetett, hogy különös distinctiója a főb embereknek.

Atalán abban az időben, s később is, az oroszán nem ragaszkodott egy egész sereg az

NORTH BRITISH AND MERCANTILE INSURANCE COMPANY

London és Edinburghban (alapított 1809-ik évben).

Biztosítéki alap: o. é. 39 millió forint ezüstben.

Van szerencsénk ezennel közödmösre juttatni, hogy a f. é. január 1-én érvénybe lépett új kereskedelmi törvény alapján és minden törvényes követelmény teljesítése után társaságunk részéről a magyar korona országai számára a budapesti kir. válto- és kereskedelmi törvényszéknek bejegyeztet:

**„North British and Mercantile tüzár-biztosító-részvény-társaság
BURGER és SCHARF”**

ezég alatt képviselőseget állítottunk, ezen képviselőt külső ügyeire nézve fő-meghatalmazottá **Klapka György** tábornok urat neveztük ki, az ügyet vezetésével pedig **Kohn Gusztáv** és **Kossa Albert** tükár urakat bíztuk meg.

A társaság czégét a nevezett tükár urak per procura jegyzendik, azok valamelyikének akadályoztatása esetében pedig **Kunossy Lajos** ur fog a tükár urak egyikével együtt-tesen jegyezni.

A „Mercantile” magyar-angol biztosító társaság üzlete, melynek kockázatai közödmösül eddig teljes összegben nálunk viszontbiztosítottak, társaságunkra száll át, oly módon, hogy társaságunk most már a „Mercantile” által kötött minden biztosításra nézve közvetlen felelősségű kötelezettségbe lép.

A társaság a Budapesti válto- és kereskedelmi törvényszéknek beiktatott okmányok erejénél fogva minden tekintetben **alvetette magát a magyar törvényeknek és bíróságoknak és egyttal biztosítási feltételeit is a kereskedelmi törvény**

London 1876, Aprilis hóban.

Teljes tisztelettel

A North British and Mercantile Insurance Company igazgatósága.

1892

Irodák: Budapesten V. fűrdő-utca 4-ik szám I. emelet.

határozmányaihoz idomította. Utalva ezen fontos körülményekre, társaságunk bőséges biztosítékaira *) és elismert szabadulvú üzletveire valamint arra, hogy társaságunk — melynek működése az emberlaka földnek majdnem minden részére kiterjed — 67 éves becsületes fennállása alatt egy világtézet híret joggal kiérdemelte, — bátorokdunk a t. cz. biztosító közönséget a társaságunknál leendő biztosításra azon tiszteletteljes megjegyzéssel felhívni, hogy úgy Budapesti képviselősegiink valamint az egész ország területén felállított számos vezér-, fő- és aligynökségeink utasítva és felhatalmazva vannak, minden kívánt felvilágosítással szolgálni; nyomtatott ismertetéseket és biztosítási feltételeket kiosztani és biztosítási ajánlatokat elfogadni.

*) Az 1874-ik évi zár-számla szerint:
Részvény-tőke £ 2.000.000 = o. é. fl. 20.000.000 — kr.
Készpénz díj- és kamatbevétel 1874 évben „ „ „ 10.916.913 — „
Díj- és nyereség-tartalék „ „ „ 8.622.383 45 — „
fl. 39.539.226 45 kr.

Ezen kívül az élet- és járadék-biztosítási osztály külön kezelte vagyona „ „ „ 26.825.133 77 kr.
Összesen fl. 66.364.430 22 kr.

A társaság tőkét, londoni edinburghi, berlini és bécsi ingatlanokba, továbbá állampapírokba és bank-betétekbe vannak befektetve.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK egytt: egész évre — 12 frt félre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre — 8 frt félre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre — 6 frt félre — 3 *

18. szám. — 1876. Budapest, április 30. XXIII. évfolyam.

PERGER JÁNOS.

PERGER János, nyolcz év óta kassai püspök, az első, kit az alkotmány helyre-állítására óta a magyar felelős miniszter ajánlatára nevezett ki. Ő Felsége a magyar püspöki karba, hosszas és súlyos szenvedés után e hó 5-kén hajtotta le fejét a halál álmára. Ez utóbbi nyolcz év alatt csaknem az egész magyar püspöki kar megújított. Az alkotmányos korszak előttiékből csak az ország primása, ki a miniszterium kinevezetése előtt majdnem az utolsó órában lépett a győri püspöki székből az ország első papi méltóságára, az ősz nyitrai püspök: Roskoványi, az erdélyi: Fogarassy Mihály, a nyugalomba lépett esanádi püspök Bonnaz és Peitler Antal, a váci — vannak fenn; a többi mind az alkotmányos korszak alatt lépett mai méltóságára. Haynaldot a kalocsai, Samassát az egri, Ipolyit a besztercebányai, Szabó Imrét a szombathelyi, Kovács Zsigmondot a pécsi, Lipovniczkyt a váradi, Schlauchot a szatmári, Császkát a szepesi, Dulánszkyt a székesfehérvári püspöki székebe stb. mind a magyar kormány ajánlatára nevezte ki a király.

tanulmányi felügyelővé nevezte ki. Ő azonban a lelkeszi hatáskör után vágyott s megnyerte, hogy 1845-ben nyitrai püspök lelkészrészé neveztesse ki. Saját körében s hivatalársai előtt szerzett tekintélyének köszönhető, hogy már 1851-ben szabolcsi főesperessé neveztetett ki; honnan 1862-ben, királyi kinevezéssel a székesgyházi káptalanhoz Egerbe kanonokká, 1868-ban pedig kassai püspökké lett.

jed, valláskülönbég nélkül sietett üdvözölni beiktatását, melyet az akkor legnépszerűbb magyar főpap, Bartakovics Béla, egri érsek teljesített, 1868. június 27-én. Valóban, a legjobb hír: a tudományosság, hazafiasság és emberszerető apostoli buzgóság híre előzte őt meg. S e hírenek nyolcz évi püspöksége alatt is megfelelt. Zajnéküli csendben, szerény elvonultságban, de azért tevékenyen és jótékonyan működött hivatala körében. Különösen magyarsági és közmívelődési szempontból érdemel működése teljes elismerést. Nagyobb ünnepek alkalmával mindig maga szónokolt székes-egyházában s mindig magyar nyelven. A

Perger János kezdte meg a sort az új aerában — s bár évei számára még aránylag fiatal (alig volt 57 éves), neki kelle megkezdnie a sort a halálban is. A püspöki kar egyik derék tagját, a haza egy hű és igaz fiát vesztette el benne. A felvidéken, hol minden pont egy-egy fontos végvára a magyar nemzetiségnek, ő nemesen és férfiasan állotta meg helyét. Mint tudós, mint író és szónok: klasszikai műveltséget, emberszerető szívet s főpapi méltósággal párosított.

PERGER 1819-ben született Zemplén-megye Csertéz községében. Gimnasiunai tanulmányait bevégezvén Ungváron, az egri papnöveldebe lépett 1836-ban, alig 17 éves korában elhatározván magát, hogy tehetségeit az egyház szolgálatának szenteli. 1842-ben fölszenteltetvén, lelkeszi hivatalát Nagy-Kállóban kezdte meg mint segédlelkész; de a hittudományban kitünő jártassággal bíró fiatal lelkeszt érseke csakhamar elvonta a gyakorló lelképásztorságtól s az egri papnövelde

PERGER JÁNOS.

Kitüntetés:
Bécs 1873 Kőln 1873 Moszkva 1872
érem-érem. egy-ötsz legmagasabb kitüntetés arany-érem.
ezüst-érem.

FARINA F. Mária 4711 sz. Kőlnben a R. m.

Hogy magyarhoni tisztelt vevőimnek egyedül valódi
KÖLNIVIZ-KIVONATOMNAK
(Extrait d'Eau de Cologne double)
vételtét megkönnyíthessem, elhatároztam

VÉRTESSI SÁNDOR

udv. illatszerezés úrnál, Kristóftér 1. sz. a.
Budapesten

készítenyi raktárt fölláttani, és kérek minden megrendelést a főnebbi céghez intézni. — Megrendelések utánvételt mellett pontosan eszközöltenek. 1873

Az en **EAU DE COLOGNE-SZAPPANOM** a legjobb hatással a bőrnek folytonosan puhán tartására, minden bőrkütiést eltávolít, és könnyű habzása folytán mint bereztáló szappan is a legjobban ajánlható.

Egy dbnak ára 50 kr. — Egy doboz 3 dbbal 1 frt 50 kr.

Nagybani raktáromat **NEUMANN ALBERT** úr, bálvány-utca 16. sz. Budapestben, tartja fenn.

Extrait d'Eau de Cologne double minden üvegeseje az alábbi védjegygyel és névönással van ellátva.

Band I der Steinbacher'schen Schriften

gibt genauen Aufschluss über unser *Heilverfahren* selbst; Band III über die *Impotenz* und deren *radikale Heilung*. Diese wie die übrigen Steinbacher'schen Schriften sind zu beziehen durch

Hofrath Dr. Steinbacher's

Naturheilstalt Brunthal (München).

1915

Grünwald Henrik

sirkő-raktár,

Főher: Mária Valéria-utca 9.sz.
Lévay-féle házban.

Ajánlja gazdagon ellátott
**siremlék szobor-
raktárát**

granit, vörös és szilézai márványból, úgymint homokkőből, mindenféle alakban és nagyságban.

Fentemlélt munkák architektai rajz szerint legpontosabban készíttetnek és a lehető legolcsóbb áron szállítatnak.

Mintarajzok kívánatra díjmentesen küldetnek ingyen.

Assicurazioni Generali.

A főügynökségnek eddig a József-téren 10-ik szám alatt fennállott irodái az intézet házában:

Budapest, Dorottya-utca 10. sz.

alatt léteznek. 1911

A húsvéti ünnepekre!

Kiadásunkban épen most jelent meg:

SZENT HANGZATOK.

Imák, keresztény katolikusok számára.

Szerítette **Albach J. S.**

Hetedik magyar kiadás. kis 12-rét alakban.

Ezen általános kedvelt imakönyv ezúttal jelent meg először ily kis alakban, diszes, színes szegélyű- és egyszerűbb kiállítással finom velin papíron.

Mindkét kiadás kapható: elefántcsont, bársony és bagariabőr-kötésben, gazdagabb és egyszerűbb ékítményűrel; továbbá: színes chagrinbőr-kötésben kulombfőle árakért.

Diszkiadású füzet példány ára 3 frt, egyszerű kiadás füzet példány ára 2 frt. Kaphatók minden helybeli és vidéki könyvtárságnál, úgyszintén

LAFITE és ELSNER kiadóknál

(Budapest, bécsi-utca 6-ik szám.) 1914

Feiweil Lipót

első magyar vasbutor és takaréktűzhely-gyári raktára (alapított 1846-ban)
Budapest, sip-utca 22. sz.,
saját házában, ajánlja különösen minden mezei gazda figyelmébe legújabb égykorlati

kukorica-morzsolóit,

mikből 1 egyen 8-10 mértő igen könnyűen morzsolhat, s mitének ára 6 frt. Továbbá mindenféle horog-, kosár- és tizedes mérlegeket a lehető legolcsóbb árakon, valamint gazdagon föllétszórt raktárát vas- és kerüi butorokból, mint szintén takaréktűzhelyekből.

Megrendelések csak előleg beklítése mellett lesznek utánvételt teljesítve. Képes árjegyzékek bementve.

Rothauser Testvérek,

Budapest, király-utca 1. Petrovits-féle házban. — Fiók: Hatvani-utca 16.

1 db. szövetből frt — 50 kr.
1 db. alpacából 60 kr. — 1 frt.

1 db. selyemből frt. 1 — frt 3.
1 db. selyemből bélelve, frt 1 50 — frt 4.

Legfinomabb selyemből, szegélyezve, db-nykat 2.50, 2.75, 3., 3.50.

Igen elegáns, lyoni selyemből legfinomabban kiállva, db-nykat frt 5.00, 4., 4.50, 5 frt.

Nagyon elegánsak, a legfinomabb, ami eddig elő lett állítva, db-nykat frt 6., 6.50, 7., 7.50.